

Dnr:
U2024/00585

Utbildningsdepartementet
Gymnasie- och vuxenutbildningsenheten
103 33 Stockholm
u.remissvar@regeringskansliet.se

Teknikföretagens och IF Metalls yttrande avseende:

Växla yrke som vuxen – en reformerad vuxenutbildning och en ny yrkesskola för vuxna (SOU 2024:16)

Inledning

Teknikföretagen och IF Metall är mycket positiva till att en översyn har gjorts samt att förslag har lagts kring hur yrkesutbildningen inom kommunal vuxenutbildning (komvux) kan bli mer effektiv och bättre anpassad efter de behov som finns, hur statens finansiering av yrkesutbildning inom komvux kan göras mer långsiktig och förutsägbar samt hur statsbidraget för regionalt yrkesvux kan förändras för att bättre kunna möta stora och snabbt uppkomna utbildningsbehov lokalt och regionalt.

En väl fungerande yrkesutbildning på gymnasial nivå för vuxna är helt avgörande för att svensk teknikindustri ska klara sin kompetensförsörjning. Detta då ungdomsgymnasiet inte närmelsevis lyckas attrahera tillräckligt många sökande jämfört med svenska teknik- och industriföretags behov, men också då yrkesutbildning för vuxna på gymnasial nivå blivit alltmer central för att individer ska kunna få en andra chans att etablera sig på arbetsmarknaden samt då möjligheten till omställning och livslångt lärande blivit allt viktigare för såväl individ som för arbetslivet.

Yrkesutbildningen på gymnasial nivå utgör dels en direkt rekryteringsbas för teknik- och industriföretag, dels en rekryteringsbas till högre utbildning och då framför allt inom Yrkeshögskolan. Detta får till följd att ett lågt söktryck på de gymnasiala yrkesutbildningarna även leder till kompetensbrist på den eftergymnasiala nivån.

Teknikföretagen och IF Metall är eniga med utredningen att samtidigt som vuxenutbildningen på gymnasial nivå blivit alltmer central, har dagens yrkesvux ett antal grundläggande problem orsakade av såväl systembrister och systemfel som av ett icke optimalt genomförande.

Teknikföretagens och IF Metalls övergripande synpunkter gällande utredningens förslag

1. Mot ovanstående inledning välkomnar Teknikföretagen och IF Metall att utredningen föreslår förbättringar inom befintligt yrkesvux.

Vi anser att utredningen i huvudsak lämnat förslag i rätt riktning vad gäller förutsättningar för ökad långsiktighet, bättre förutsättningar för lärlingsutbildning samt bättre förutsättningar vid tillfälligt uppkomma stora utbildningsbehov.

Vi är kritiska till att utredningen valt att avgränsat ge förslag om en reformerad lärlingsutbildning istället för att för att se till hela yrkesvux inklusive den skolförlagda utbildningsformen. Som exempel önskar vi förslag om ändrade urvalsregler för all yrkesvux, såväl till lärlings- som till skolförlagd yrkesvux. Vi är även kritiska till att utredningen utgått från grundinställningen att lärlingsformen bör växa, detta som ett självändamål i sig. Vi anser inte att det ska vara en strävan att få lärling som utbildningsform att växa om det inte finns en ökad efterfrågan från arbetslivet.

2. Mot ovanstående inledning välkomnar även Teknikföretagen och IF Metall att utredningen analyserar huruvida alternativ till yrkesvux med nya och kompletterande insatser kan behövas.

Vi anser att utredningen lämnat flera förslag i rätt riktning kopplat till en ny yrkesskola som skulle kunna förbättra yrkesutbildning för vuxna på gymnasial nivå.

Vi är dock till skillnad mot utredningen, inte övertygade om att en helt ny utbildningsform är lösningen på de problem som utredningen adresserar. Vi anser dessutom att det råder allt för många oklarheter för att vi över huvud taget ska kunna ta ställning till förslaget om införandet av en helt ny utbildningsform i dagsläget.

Teknikföretagens och IF Metalls övergripande synpunkter avseende utredningens förslag av en ny yrkesskola för vuxna (kapitel 3)

Enligt Teknikföretagen och IF Metall måste förslagen i denna utredning avseende en ny yrkesskola för vuxna, sättas i dess kontext samt relatera till ett antal nyligen föreslagna eller genomförda förändringar gällande yrkesutbildning för vuxna. Detta då dessa (förutsatt korrekt tillämpning), helt eller delvis adresserar samma utmaningar som denna utredning fokuserar, det vill säga att förbättra systemet och företagens inflytande.

De förslag och förändringar det berör är framförallt följande:

- Förslagen från utredningen *En reformerad vuxenutbildning* (grunddirektiven för utredningen Växla yrke som vuxen),
- Förslagen från utredningen *En ny yrkesskola för vuxna* (tilläggsdirektivet för utredningen Växla yrke som vuxen)
- Lärdomarna från Myndigheten för yrkeshögskolans, MYH, uppdrag att genomföra en pilotverksamhet för SeQF 4-utbildningar liknande dagens yrkeshögskolesystem.
- Förändringar i förordningen om *Statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning 2016:937, SFS 2022-1404* med tillämpning från och med 1 Juli 2024.
- Förslagen från utredningen *Framtidens yrkeshögskola*
- Effekterna av förändringen av skollagen utifrån planering- och dimensioneringsreformen.

Inom alla dessa delar anser vi att utredningen brister i sin konsekvensanalys. Att föreslå en helt ny utbildningsform utan att det görs en konsekvensanalys av vad införandet innebär i relation till andra utbildningsformer är enligt oss en stor brist.

Utöver ovanstående, anser vi att eventuella konsekvenser som ett införande kan få på yrkeshögskolans särart måste analyseras och beaktas innan beslut kan fattas om att införa utbildningar på gymnasial nivå inom yrkeshögskolan.

Vidare anser vi att utredningen även saknar konsekvensanalys baserad på olika scenarier och omfattning, det vill säga den förväntade omfattningen på yrkesskolan i relation till andra utbildningsformer såsom exempelvis yrkesvux och arbetsmarknadsutbildningar.

Principiellt anser Teknikföretagen och IF Metall att det endast ska finnas ett utbildningssystem för vardera utbildningsformen. Inom ramen för denna princip anser vi att det kan få finnas olika utbildningssystem så länge dessa kompletterar varandra, men att parallella system ska undvikas. Med kompletterande menar vi i detta fall till exempel nationellt/regionalt rekryterande och/eller rekryterande från olika målgrupper.

Enligt vår bedömning har dock inte utredningen tydliggjort vad de avser med att den nya utbildningsformen ska vara kompletterande, vilket bör klargöras innan beslut om ett eventuellt permanentande av en helt ny utbildningsform likt förslaget om en yrkesskola kan fattas. Enligt oss får det avgörande betydelse om den nya utbildningsformen exempelvis enbart är tänkt att komplettera för några få utbildningsområden där utbildning inom yrkesvux saknas eller om den är tänkt för att i framtiden täcka upp för i stort sett samtliga nationella yrkespaket som idag inte erbjuds inom befintligt yrkesvux.

Andra viktiga principer för Teknikföretagen och IF Metall som vi anser måste beaktas vid ett eventuellt införande av en helt ny utbildningsform är:

- Att kvalitativa lärmiljöer kan garanteras (det vill säga att förutsättningar finns för att investeringar i exempelvis maskiner och utrustning kan ske) och att förutsättningar för samnyttjande av dessa lärmiljöer finns.

- Att det inte skapas olika utbildningsformer som bygger A och B-lag utifrån olika förutsättningar och villkor beroende exempelvis på bransch eller huvudman.
- Att den studerande ges möjlighet att ta sig vidare i systemet oavsett utbildningsform istället för att det skapas fler återvändsgränder.
- Att de monetära kostnaderna för företagen för den gymnasiala yrkesutbildningen inte ska öka.

Ovan nämnda punkter är exempel på förutsättningar som enligt oss utmanas vid införandet av ännu en utbildningsform.

Sist men inte minst måste konsekvenserna som ett införande av en ny yrkesskola kan få på planerings- och dimensioneringsreformen analyseras och beaktas innan beslut kan fattas om införandet av kompletterande utbildningsformer.

Mot bakgrund av ovan nämnda synpunkter och kommentarer blir Teknikföretagens och IF Metalls övergripande slutsats avseende kapitel 3 följande:

1. Teknikföretagen och IF Metall väljer att i nuvarande läge inte ta ställning till förslaget om ett permanent införande av en ny utbildningsform i enlighet med en ny yrkesskola baserat på detta underlag. Teknikföretagen och IF Metall föreslår att denna del av utredningen bordläggs och återremitteras vid senare tillfälle.
 - a. Teknikföretagen och IF Metall efterfrågar bättre beslutsunderlag, bland annat innehållande en konsekvensanalys.
 - b. Teknikföretagen och IF Metall efterfrågar ett tydliggörande av vad som avses med att den nya utbildningsformen ska vara kompletterande.
 - c. Teknikföretagen och IF Metall anser att beslut ska fattas i en annan ordningsföljd, där ett ställningstagande kan bli aktuellt tidigast då Myndigheten för yrkeshögskolans pilotverksamhet är avslutad och utvärderad.
2. Teknikföretagen och IF Metall förordar att Myndigheten för yrkeshögskolans pilotverksamhet för SeQF 4-utbildningar fortsatt genomförs som en försöksverksamhet i begränsad omfattning, med möjlighet att låta denna utökas och växa organiskt. Se vidare under punkt 13.1 nedan.
3. Teknikföretagen och IF Metall anser att pilotverksamheten bör utgå från det förordningsförslag som utredningen presenterar istället för den förordning som idag är framtagen för pilotverksamheten.
4. Teknikföretagen och IF Metall förordar att delförslagen i utredningens kapitel 3 prövas som reformeringsförslag inom befintligt yrkesvux.

Teknikföretagens och IF Metalls övergripande synpunkter avseende utredningens förslag av en reformerad vuxenutbildning (kapitel 4-13)

Sett till utredningens förslag gällande befintligt yrkesvux (kapitel 4-13) anser Teknikföretagen och IF Metall att de enskilda förslagen var för sig, över lag är steg i rätt riktning. Däremot har vi följande synpunkter av mer generell och övergripande karaktär (utredningens olika förslag kommenteras var och ett senare i detta remissvar).

- Teknikföretagen och IF Metall är kritiska till att utredningen valt att hantera uppdraget *"att föreslå en utbildningsmodell inom komvux som innebär stark koppling mellan arbetsplatser och utbildning och där aktörer inom arbetslivet ges ett stort ansvar"* genom att avgränsat ge förslag om en reformerad lärlingsutbildning för vuxna. Även om vi håller med utredningen om att lärlingsutbildningen bör förbättras, hade vi önskat mer långtgående förslag även vad gäller den skolförlagda utbildningsformen. Vi anser att det i första hand är inom befintligt yrkesvux (skolförlagd) som en reformering kan och bör ske.
- Teknikföretagen och IF Metall anser att det saknas en definition av begreppet lärling i Sverige, vilket är en brist i utredningen, men som också får konsekvenser för utredningens förslag inom kapitel 6. Teknikföretagen och IF Metall är i grunden positiva till ett utökat arbetsplatsförlagt lärande för vuxna, men detta får inte leda till att ansvaret och kostnaderna för yrkesutbildning läggs över på företagen. Lärlingsutbildning fungerar inte med mindre än att det kompletteras med gemensamma lärmiljöer/skola.
- Principiellt anser Teknikföretagen och IF Metall att det är parterna som ska avgöra om det ska finnas lärlingsavtal för anställning eller inte inom respektive bransch. Teknikföretagen och IF Metall vänder sig emot att utredningen skriver fram i sina förslag, att lärlingsutbildningen kan, och *bör*, växa betydligt i Sverige. Detta som ett självändamål i sig. Vi anser att det är bra att lärlingsutbildningen görs så attraktiv och väl fungerande som möjligt för de företag som anser att lärlingsformen är att föredra framför den skolförlagda, men att detta ska vara efterfrågestyrt. Vi anser därför inte att det ska vara en strävan att få lärling som utbildningsform att växa om det inte finns en organiskt framväxande efterfrågan från arbetslivet.
- Teknikföretagen och IF Metall anser att utredningen ger en alldeles för förenklad bild av vilka åtgärder och vilket stöd som anses behövas för att företagen ska kunna och vilja ta emot lärlingar i högre grad än idag. Här saknar vi både ett resonemang kring samt efterföljande förslag av ickemonetära stöd för genomförandet av lärlingsutbildning, vilket erfarenheter från andra länder visat vara nödvändiga. För att lärlingsutbildning ska kunna fungera i en svensk kontext krävs stöd i kollektivavtal i den berörda branschen, pedagogiskt stöd anpassat för lärande på arbetsplatser, tillgång till stöd och rådgivning för företag och lärling samt någon form av främjandeinsats. Slutligen måste det faktum beaktas, att beslutet om anställning kan inte avgöras av någon annan än just av det enskilda företaget.

- Teknikföretagen och IF Metall är positiva till att utredningen tydligt signalerar att arbetsmarknadens parter ska ha stort inflytande över hur villkoren avseende gymnasiala lärlingsanställningar ska utformas och utvecklas. Förutsättningarna för lärlingsanställning skiljer sig markant åt mellan olika branscher. För att anställningsformen ska kunna fungera i en svensk kontext krävs stöd i kollektivavtal i den berörda branschen, pedagogiskt stöd anpassat för lärande på arbetsplatser, tillgång till stöd och rådgivning för företag och lärling samt någon form av främjandeinsats. Vi ställer oss således bakom utredningens ståndpunkt om att en arbetsmarknadens parter behöver komma överens om gymnasial lärlingsanställning, med tillägg att detta ska ske på respektive kollektivavtalsområde.
- Teknikföretagen och IF Metall är kritiska till att utredningen har valt att endast föreslå ändrade urvalsregler för lärlingsvux, medan man utelämnar förslag om ändrade urvalsregler för befintligt yrkesvux som är skolförlagd. Teknikföretagen och IF Metall anser att dagens urvalsmodell behöver förändras för att möjliggöra för fler vuxna att växla yrke, eller utvecklas i sin yrkesroll och för fler unga att etablera sig på arbetsmarknaden.
- Teknikföretagen och IF Metall saknar att utredningen inte utrett och lämnat förslag kopplade till investeringar och utveckling av utbildningsmiljöer. Teknikföretagen och IF Metall hade velat se en tydligare koppling till YH-utredningens (Framtidens yrkeshögskola – stabil, effektiv och hållbar; SOU 2023:31) förslag kring ett statligt investeringsstöd för investeringstunga miljöer (förslag under kapitel 7.8.2). Behovet av ett stöd för investeringstunga utbildningar av samhällsekonomiskt intresse är tydligt. I många fall avstår utbildningsanordnare från att ansöka om utbildningar som kräver stora investeringar alternativt genomför utbildningar med undermålig utrustning på bekostnad av utbildningskvaliteten. Detta drabbar samhällsviktiga teknik- och industriutbildningar extra hårt.

Som sista övergripande kommentar anser vi att en majoritet av de specifika förslag som utredningen presenterar kopplat till förslaget om en ny utbildningsform likt en ny yrkesskola primärt borde ha föreslagits som ändringar inom befintligt yrkesvux.

Särskilda synpunkter på de enskilda (specifika) förslagen

Teknikföretagen och IF Metall har valt att fokusera på de av utredningens förslag som vi anser är av särskild betydelse för teknikindustrins kompetensförsörjning. Teknikföretagen och IF Metall har därför valt att lämna särskilda synpunkter på ett urval av utredningens enskilda förslag, vilka följer nedan. Övriga förslag har utelämnats i detta remissvar. Detta gäller framförallt de av utredningens förslag som presenteras i kapitel 8, 9 och 11.

3 En ny yrkesskola för vuxna

3.2 En ny utbildningsform – yrkesutbildning för vuxna

3.2.1 Det ska införas en ny yrkesutbildning för vuxna

Utredningens förslag: Det ska införas en ny utbildningsform för vuxna som syftar till att bredda och öka utbudet av yrkesutbildning på gymnasial nivå och som svarar mot arbetslivets behov av kompetens. Utbildningsformen ska benämnas yrkesskola. Utbildningarna i yrkesskolan ska utvecklas och bedrivas i samverkan mellan arbetsliv och utbildningsanordnare. Utbildning inom yrkesskolan ska bedrivas på gymnasial nivå med utgångspunkt i den modell som tillämpas för yrkeshögskolan. Utbildningsformen ska regleras i en ny lag. Utöver det ska regeringen med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen få meddela ytterligare föreskrifter om yrkesskolan. Myndigheten för yrkeshögskolan ska vara förvaltningsmyndighet för yrkesskolan.

*Teknikföretagen och IF Metall väljer att **inte ta ställning** till utredningens förslag i nuvarande läge baserat på detta underlag med hänvisning till vårt inledande avsnitt om att ej ta ställning till införandet av en ny yrkesskola.*

*Teknikföretagen och IF Metall **föreslår** att utredningens förslag om att det ska införas en ny yrkesutbildning för vuxna bör bordläggas och återremitteras vid senare tillfälle.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall ser över lag positivt på utredningens ambition och på de enskilda förslag som läggs fram gällande en ny yrkesskola för vuxna (kapitel 3) då vi i likhet med utredningen ser brister med yrkesvux på det sätt som det bedrivs idag. Vi anser emellertid att det råder allt för många oklarheter för vad ett införande av en helt ny utbildningsform kan få för konsekvenser ur ett kontextuellt perspektiv för att vi ska kunna ta ställning till förslaget i dagsläget.

- a. Teknikföretagen och IF Metall efterfrågar bättre beslutsunderlag, bland annat innehållande en konsekvensanalys.
- b. Teknikföretagen och IF Metall efterfrågar ett tydliggörande av vad som avses med att den nya utbildningsformen ska vara kompletterande.
- c. Teknikföretagen och IF Metall anser att beslut ska fattas i en annan ordningsföljd, där vi åtminstone vill avvakta ställningstagande till dess att Myndigheten för yrkeshögskolans pilotverksamhet är avslutad och utvärderad.

3.2.2 Målgrupp för yrkesskolan och avgränsningar mot andra utbildningar

Utredningens bedömning: Yrkesskolans målgrupp bör främst vara vuxna som vill växla karriär och/eller stärka sin ställning på arbetsmarknaden.

*Teknikföretagen och IF Metall **kommenterar** detta enskilda delförslag **med förbehåll** som anges i vårt inledande avsnitt om att ej ta ställning till införandet av en ny yrkesskola.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall anser att individer som vill växla karriär eller stärka sin ställning på arbetsmarknaden idag har alldeles för få möjligheter till offentligfinansierad utbildning. Enligt oss är det därför viktigt att denna möjlighet stärks. Vi anser dock att denna möjlighet i högre grad borde gälla för all gymnasial vuxenutbildning. Detta i sin tur innebär att befintligt yrkesvux i högre grad än idag, bör kunna erbjuda utbildning vid karriärväxling enligt oss.

3.2.3 Yrkesskolan ska vara ett komplement till annan vuxenutbildning

Utredningens bedömning: Yrkesskolan bör vara ett komplement till befintliga gymnasiala yrkesutbildningar för vuxna.

*Teknikföretagen och IF Metall **kommenterar** detta enskilda delförslag **med förbehåll** som anges i vårt inledande avsnitt om att ej ta ställning till införandet av en ny yrkesskola.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Som grundläggande princip anser Teknikföretagen och IF Metall att det endast ska finnas ett utbildningssystem för vardera utbildningsformen. Inom ramen för denna princip anser vi att det kan få finnas olika utbildningssystem så länge dessa kompletterar varandra, men att parallella system ska undvikas. Med kompletterande menar vi i detta fall t.ex. nationellt/regionalt rekryterande och/eller rekryterande från olika målgrupper.

- Det bör finnas en gemensam analysfunktion kring planering och dimensionering av kompetensbehovet. Samtliga utbildningsformer på gymnasial nivå (eller angränsande) ska innefattas av planerings- och dimensioneringsreformen för att undvika att reformen sätts ur spel.
- Ett och samma utbildningssystem ska innefatta samtliga sektorer, dvs såväl privat som offentlig sektor, för att säkerställa likvärdighet och undvika statuskillnader.

Teknikföretagen och IF Metall vill vidare betona vikten av att utbildningar inom yrkeshögskolan – oavsett omfattning och nivå – vid ett eventuellt permanentande

i så fall ska utgå i från de principer som vi menar utgör yrkeshögskolans särart. Särskilt viktigt är att utbildning inom yrkeshögskolan initieras och drivs i nära samverkan med arbetslivet och dimensioneras efter arbetsmarknadens behov, att flexibilitet råder i förhållande till efterfrågan, att utbildningarna innehåller lärande i arbete (LIA) som utgångspunkt och att yrkeshögskolan fortsatt ska vara en decentraliserad utbildningsform. Enligt oss ska yrkeshögskolans särart vara styrande vid en utveckling oavsett vilken SeQF-nivå det handlar om.

3.2.4 Definitioner

Utredningens förslag: I lagen om yrkesskolan avses med

- studerande: den som är antagen till och bedriver studier vid en utbildning som ingår i yrkesskolan,
- uppdragsutbildning: utbildningsverksamhet som anordnas mot ersättning från uppdragsgivare som inte är en fysisk person och där uppdragsgivaren utser den som ska få delta i utbildningen,
- utbildningsanordnare: den som har ansvaret för utbildningen,
- yrkesskolan: samtliga utbildningar som ingår i yrkesskolan, och
- årsplats: en studerandeplats i heltidsutbildning som omfattar 40 veckor.

*Teknikföretagen och IF Metall **kommenterar** detta enskilda delförslag med **förbehåll** som anges i vårt inledande avsnitt om att ej ta ställning till införandet av en ny yrkesskola.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall anser att utredningen för ett rimligt resonemang avseende förslaget om definitioner.

3.2.5 Yrkesskolans värdegrund

Utredningens förslag: Verksamheten inom yrkesskolan ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar inom yrkesskolan ska främja aktning för varje människas egenvärde samt respekt för de mänskliga rättigheterna och vår gemensamma miljö. Särskilt ska den som verkar inom yrkesskolan främja jämställdhet mellan könen och aktivt motverka alla former av kränkande behandling. Yrkesskolan ska bidra till att bryta traditioner i fråga om könsbundna utbildnings- och yrkesval.

*Teknikföretagen och IF Metall **kommenterar** detta enskilda delförslag med **förbehåll** som anges i vårt inledande avsnitt om att ej ta ställning till införandet av en ny yrkesskola.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall anser att utredningen för ett rimligt resonemang avseende förslaget om värdegrund. Breddad rekrytering och ökad mångfald är en viktig fråga för teknik- och industriföretagen och angeläget för svensk teknikindustris framtida utveckling. Att utbildningsgivare har ett tydligt uppdrag för att bryta traditioner i fråga om könsbundna utbildnings- och yrkesval är positivt oavsett utbildningsform enligt oss, och skapar möjligheter för skola och näringsliv att än tydligare jobba med frågor såsom mångfald och jämställdhet.

3.3 Utbildningen i yrkesskolan

3.3.1 Vem ska få anordna utbildning i yrkesskolan?

Utredningens förslag: Utbildning inom yrkesskolan får anordnas av statliga myndigheter, kommuner, regioner och enskilda fysiska eller juridiska personer. Utbildningsanordnaren får anordna utbildningen i samverkan med andra. Utbildning i yrkesskolan ska vara avgiftsfri för de studerande. Enstaka inslag som de studerande får betala ett obetydligt belopp för får dock förekomma.

*Teknikföretagen och IF Metall **kommenterar** detta enskilda delförslag **med förbehåll** som anges i vårt inledande avsnitt om att ej ta ställning till införandet av en ny yrkesskola.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall anser att utredningen för ett rimligt resonemang avseende förslaget om vem som ska få anordna utbildning i en eventuell framtida yrkesskola. För Teknikföretagen och IF Metall är en hög kvalitet i utbildningen prioriterat. Detta oavsett vem som utför den.

3.3.2 Utbildningsanordnarens ansvar

Utredningens förslag: För varje utbildning ska det finnas en utbildningsanordnare som ansvarar för att utbildningen i yrkesskolan genomförs enligt de bestämmelser som gäller för utbildningsformen. Detta ansvar ska regleras i lag. Regeringen ska bemyndigas att meddela ytterligare föreskrifter om utbildningsanordnarens uppgifter.

*Teknikföretagen och IF Metall **kommenterar** detta enskilda delförslag **med förbehåll** som anges i vårt inledande avsnitt om att ej ta ställning till införandet av en ny yrkesskola.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall anser att utredningen för ett rimligt resonemang avseende utbildningsanordnarens ansvar.

3.3.3 Utbildningsanordnaren ska ha kompetensen och förutsättningarna att anordna utbildningar i yrkesskolan

Utredningens förslag: Utbildningsanordnaren ska ha den kompetens och de förutsättningar som krävs för att anordna utbildning inom det yrkesområde som utbildningen avser.

De personer som anlitas av utbildningsanordnaren för undervisning eller handledning ska genom utbildning eller erfarenhet ha kompetens för den utbildning de ska bedriva. Utbildningsanordnaren ska se till att kompetensutveckling anordnas för dessa personer.

*Teknikföretagen och IF Metall **kommenterar** detta enskilda delförslag **med förbehåll** som anges i vårt inledande avsnitt om att ej ta ställning till införandet av en ny yrkesskola.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall anser att utredningen i huvudsak för ett rimligt resonemang avseende utbildningsanordnarens ansvar. Enligt oss är det viktigt att anordnaren innehar samtliga förutsättningar som krävs för att utbildningen ska fungera, varav kompetens och förutsättningar är grunden. För utbildningar på SeQF 4-nivå och lägre, är det extra viktigt att förutsättningarna är de rätta, både gällande pedagogiska kunskaper samt gällande tillgång till utrustning och utbildningsmiljöer. Här anser Teknikföretagen och IF Metall att utredningen hade kunnat vara än tydligare. Förutsättningar som än tydligare hade kunnat uttryckas är hur kvalitativa maskiner och utrustning ska säkras, hur lärandet på en eventuell arbetsplats ska säkras, hur näringslivet ska involveras i utbildningen, samt hur eventuell komplettering av grundläggande ämneskunskaper ska ske och säkras.

3.3.4 Det ska finnas en ledningsgrupp för utbildningar i yrkesskolan

Utredningens förslag: Det ska finnas en ledningsgrupp för varje utbildning i yrkesskolan. En majoritet av ledamöterna ska vara företrädare för arbetslivet. I varje ledningsgrupp ska det finnas minst en representant för det offentliga skolväsendet, minst en studeranderepresentant samt en av utbildningsanordnaren utsedd person som leder det dagliga arbetet. Om en utbildningsanordnare är ansvarig för flera utbildningar, får ledningsgruppen vara gemensam för dessa.

*Teknikföretagen och IF Metall **kommenterar** detta enskilda delförslag **med förbehåll** som anges i vårt inledande avsnitt om att ej ta ställning till införandet av en ny yrkesskola.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall anser, som grundläggande princip för all yrkesutbildning för vuxna på gymnasial nivå, att företagen ska ha reellt inflytande över utbildningen. Inflytandet ska avse hela kedjan från planering och dimensionering av utbildningsutbudet till utformning, innehåll och nivå.

- Företagens inflytande förverkligas genom medverkan i ledningsgrupp för respektive utbildning i yrkesskolan samt lokala /regionala programråd (Teknikcollege). Företagen bör vara i majoritet.
- Inflytande innebär i detta fall att företagen ska kunna påverka såväl form och innehåll som nivå och geografisk placering. Även förkunskapskrav ingår i vad företagen/programråd/ledningsgrupper ska ha inflytande över och kunna påverka.
- Planering och dimensionering ska beslutas av lokalt/regionalt branschråd (styrgrupp inom Teknikcollege).
- Där det är möjligt och anses relevant ska det vara ett och samma råd för samtliga utbildningsformer så att företagens tid utnyttjas effektivt.
- Som huvudprincip ska APL/LIA ingå i samtliga yrkesutbildningar.

3.3.5 Ledningsgruppens ansvar

Utredningens förslag: Ledningsgruppens ansvar ska regleras i lagen om yrkesskolan.

Ledningsgruppen ska se till att utbildningens innehåll och lärandemål svarar mot den kompetens som efterfrågas av arbetslivet, anta sökande till utbildningen, fastställa kursplaner samt utfärda examens- och utbildningsbevis och se till att ett systematiskt kvalitetsarbete bedrivs och att detta leder till uppfyllelse av utbildningens lärandemål och syfte.

Regeringen ska få bemyndigande att meddela föreskrifter om ledningsgruppens sammansättning och ytterligare föreskrifter om ledningsgruppens uppgifter.

*Teknikföretagen och IF Metall **kommenterar** detta enskilda delförslag **med förbehåll** som anges i vårt inledande avsnitt om att ej ta ställning till införandet av en ny yrkesskola.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Enligt Teknikföretagen och IF Metall är väl fungerande ledningsgrupper inom yrkeshögskolemodellen av största vikt för att säkra kopplingen till näringslivet och

dess reella inflytande. Ledningsgrupperna utgör därmed en av hörnpelarna i det vi benämner som yrkeshögskolans särart.

Teknikföretagen och IF Metall delar utredningens resonemang om betydelsen av att ledningsgruppen inom ramen för en yrkeshögskolemodell har ett tydligt ansvar för att se till att ett systematiskt kvalitetsarbete bedrivs samt att detta leder till att lärandemål och syfte uppnås. Detta oavsett SeQF-nivå. I yrkeshögskolans regelverk anges endast att ledningsgruppen ska svara för att ett systematiskt kvalitetsarbete bedrivs. Vi anser dock att ledningsgruppen, där representanter för företagen är i majoritet, också ska ha inflytande över utbildningens innehåll och lärandemål så att dessa överensstämmer mot den kompetens som efterfrågas av arbetslivet.

Teknikföretagen och IF Metall delar utredningens bedömning att ledningsgruppen inom ramen för en yrkeshögskolemodell ska anta sökande till utbildningen, fastställa kursplaner samt utfärda examens- och utbildningsbevis. Detta anser vi ska gälla oavsett SeQF-nivå. Vi anser också att ledningsgruppen bör ha inflytande över vilka förkunskapskrav som ska ställas på de studerande inför att de antas på utbildningen.

Teknikföretagen och IF Metall delar slutligen utredningens bedömning att ledningsgruppens ansvar ska regleras i lag vid ett eventuellt införande av en yrkesskola och att regeringen i så fall ska få bemyndigande att meddela föreskrifter om ledningsgruppens sammansättning och uppgifter.

3.3.6 Utbildningen i yrkesskolan ska följa en utbildningsplan och bedrivs i form av kurser

Utredningens förslag: För varje utbildning ska det finnas en utbildningsplan. Utbildningen i yrkesskolan ska bedrivs i form av en eller flera kurser. För varje kurs ska det finnas en kursplan. Myndigheten för yrkeshögskolan ska få meddela föreskrifter om utbildningsplanen och kursplaner.

*Teknikföretagen och IF Metall **kommenterar** detta enskilda delförslag **med förbehåll** som anges i vårt inledande avsnitt om att ej ta ställning till införandet av en ny yrkesskola.*

Teknikföretagen och IF Metalls kommentar/-er:

Som grundläggande princip gällande all yrkesutbildning för vuxna på gymnasial nivå anser Teknikföretagen och IF Metall att företagen ska ha reellt inflytande. Kopplat till detta delförslag anser vi inte att utredningen har klargjort hur kurserna i utbildningarna som bedrivs i yrkesskolan förhåller sig till de yrkespaket som ges inom ramen för komvux. Enligt oss är detta ett av flera områden kopplat till förslaget om införandet av en yrkesskola där vi anser att det behövs ytterligare utredning och konsekvensanalys. I detta fall anser vi alltså att utredningen behöver klargöra hur det säkerställs att utbildningar på samma SeQF-nivå ger de studerande likvärdig yrkeskunskap för att möta företagets behov.

3.3.7 Utbildningar i yrkesskolan ska kunna omfattas av nationellt likvärdigt innehåll

<p>Utredningens förslag: Myndigheten för yrkeshögskolan får meddela föreskrifter om nationellt likvärdigt innehåll.</p>
--

*Teknikföretagen och IF Metall **kommenterar** detta enskilda delförslag **med förbehåll** som anges i vårt inledande avsnitt om att ej ta ställning till införandet av en ny yrkesskola.*

Teknikföretagen och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall anser som generell princip, att all yrkesutbildning på gymnasial nivå ska dimensioneras efter arbetsmarknadens behov och att flexibilitet ska råda i förhållande till efterfrågan.

Teknikföretagen och IF Metall anser att utredningen för ett rimligt resonemang vad gäller möjlighet att meddela föreskrifter om nationellt likvärdigt innehåll. Vi som partsorganisationer har medverkat till utvecklingen av Skolverkets nationella yrkespaket inom yrkesvux och förordar att dessa bör användas i så hög grad som möjligt. Detta då det möjliggör kvalitetssäkring av utbildningarna så att dessa följs av ett innehåll som följer branschens krav, vilket i sin tur ökar individens möjlighet till anställningsbarhet i ett vidare sammanhang.

Vi anser vidare att utredningen för ett rimligt resonemang att en utgångspunkt för att meddela föreskrifter om nationellt likvärdigt innehåll bör vara de kvalifikationer inom ramen för SeQF-nivå 4 som branscherna själva redan arbetat fram och fått beviljade av Myndigheten för yrkeshögskolan.

Teknikföretagen och IF Metall anser alltså att yrkesutbildning för vuxna på gymnasial nivå, oavsett inom vilken utbildningsform dessa erbjuds, bör utgå från Skolverkets nationella yrkespaket och/eller av branscherna framtagna branschvalideringsmodeller i de fall sådana finns och där det bedöms vara relevant. Detta både vad gäller utbildningens innehåll och förkunskaper. Styrningen mot dessa paket och/eller branschvalideringsmodeller bör dock ske genom en mjuk reglering för att fortsatt möjliggöra önskad flexibilitet utifrån arbetsmarknadens behov.

Där nationella yrkespaket och/eller branschvalideringsmodeller inte finns eller där det finns skäl för att avvika från dessa anser vi att arbetslivets och företagets behov ska vara styrande och att flexibilitet ska råda i förhållande till efterfrågan.

3.3.8 Arbetsplatsförlagt lärande ska vara obligatoriskt i utbildningar som leder till examen

Utredningens förslag: Arbetsplatsförlagt lärande ska vara obligatoriskt i de utbildningar i yrkesskolan som leder till en examen.
Det arbetsplatsförlagda lärandet ska benämnas Lärande i arbete (LIA) och motsvara minst en fjärdedel av utbildningstiden.
Det bör finnas en möjlighet för Myndigheten för yrkeshögskolan att meddela dispens från kravet om LIA i en utbildning.

*Teknikföretagen och IF Metall **kommenterar** detta enskilda delförslag **med förbehåll** som anges i vårt inledande avsnitt om att ej ta ställning till införandet av en ny yrkesskola.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Som huvudprincip anser Teknikföretagen och IF Metall att APL/LIA ska ingå i samtliga yrkesutbildningar.

Teknikföretagen och IF Metall delar utredningens uppfattning om att lärande i arbete och praktik utgör en viktig komponent i en yrkesutbildning och bör därför i normalfallet vara obligatoriskt. De möjligheter till undantag som föreslås innebär en möjlighet till avsteg i de fall LIA inte tillför något till utbildningen.

3.3.9 Utbildningsanordnaren ska erbjuda stöd och vägledning till de studerande

Utredningens förslag: Utbildningsanordnaren ska se till att

- det finns platser för lärande i arbete på en arbetsplats och att dessa uppfyller de krav som finns för utbildningen, om sådant lärande ingår i utbildningen,
- det finns vägledning om studiealternativ, antagning och tillträde samt yrkesvägledning,
- de studerande som behöver särskilt pedagogiskt stöd i utbildningen får sådant stöd och
- de studerande som behöver svenska med yrkesinriktning får sådan undervisning.

*Teknikföretagen och IF Metall **kommenterar** detta enskilda delförslag **med förbehåll** som anges i vårt inledande avsnitt om att ej ta ställning till införandet av en ny yrkesskola.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall anser att utredningen för ett rimligt resonemang avseende erbjudande om stöd och vägledning till de studerande.

3.3.10 Validering ska vara en möjlighet för studerande i yrkesskolan

Utredningens förslag: En utbildningsanordnare ska erbjuda validering om den inför eller under utbildningen bedömer att en studerande har kunskaper som motsvarar en hel eller delar av en kurs som ingår i utbildningen. Detta förutsatt att den studerande saknar tidigare dokumentation av kunskaper. Om validering sker, ska den genomföras enligt bestämmelserna i valideringsförordningen (2022:1549). Den som har genomgått en validering ska ha möjlighet att få resultatet erkänt genom betyg. Detta förutsatt att valideringen visar att studeranden har kunskaper som motsvarar en kurs som ingår i utbildningen. Om valideringen inte visar att den studerande har kunskaper som motsvarar en kurs i utbildningen eller om den studerande vill få resultatet av valideringen dokumenterat på annat sätt än genom betyg, ska den studerande få ett utbildningsbevis. En utbildningsanordnare ska sträva efter att förkorta tiden i utbildning (tillgodoräknande) för en studerande som har validerat delar av utbildningen.

*Teknikföretagen och IF Metall **kommenterar** detta enskilda delförslag med **förbehåll** som anges i vårt inledande avsnitt om att ej ta ställning till införandet av en ny yrkesskola.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall stödjer utredningens resonemang att en utbildningsanordnare ska erbjuda validering av utbildning om det bedöms att en studerande redan innan utbildningen påbörjats, besitter den kompetens som motsvarar hela eller delar av en kurs som ingår i utbildningen. Validering gentemot utbildningssystemet är enligt oss ett viktigt verktyg för att skapa effektiva utbildningsvägar där man kan konstatera att reell kompetens föreligger även om individen saknar rätt formella kvalifikationer. Om målgruppen för den nya yrkesskolan är tänkt att i stor utsträckning utgöras av vuxna som vill växla yrke eller stärka sin ställning på arbetsmarknaden, då anser vi att ambitionen också bör vara att skapa utbildningar som är tidseffektiva så att den studerande inte ska behöva läsa om moment han/hon redan behärskar.

Teknikföretagen och IF Metall vill i detta sammanhang också passa på att lyfta branschvalidering utifrån arbetslivets krav som ett verktyg för att kvalitetssäkra att den som genomgått utbildning i den nya utbildningsformen har den kompetens som branschen kräver. Vi förordar därför att branschvalidering används i slutet av utbildningar där detta bedöms vara relevant.

3.3.11 Utbildningens omfattning ska anges i yrkesskolepoäng

Utredningens förslag: Utbildningens omfattning ska anges i yrkesskolepoäng, där 5 poäng motsvarar heltidsstudier under en vecka. En utbildning i yrkesskolan ska omfatta minst 100 poäng och högst 400 poäng.

Poäng i yrkesskolan förkortas YS-poäng.

*Teknikföretagen och IF Metall **kommenterar** detta enskilda delförslag **med förbehåll** som anges i vårt inledande avsnitt om att ej ta ställning till införandet av en ny yrkesskola.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall anser att utredningen för ett rimligt resonemang avseende yrkesskolepoäng.

3.3.12 Betyg och examen i yrkesskolan

Utredningens förslag: Betyg ska sättas på en genomförd kurs i yrkesskolan. Betygen ska benämnas Icke godkänt, Godkänt eller Väl godkänt. En utbildningsanordnare ska vid betygsättning få göra undantag från bestämmelser om kommunikation och motivering i förvaltningslagen (2017:900). Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om betygsättning.

Utredningens förslag: Utbildningen i yrkesskolan får avslutas med en yrkesexamen om den omfattar minst 200 godkända YS-poäng, om minst en fjärdedel av utbildningstiden består av lärande i arbete. En examen ska motsvara kraven för nivå 4 enligt Sveriges referensram för kvalifikationer.

En studerande som inte begär ett examensbevis eller uppnår kraven för en examen ska i stället kunna få ett utbildningsbevis. I beviset ska utbildningens innehåll och de mål som den studerande har uppnått anges.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om utfärdande av examina.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen även få bemyndigande att meddela föreskrifter om utbildningsbevis och examensbevis.

Examensbevis och utbildningsbevis ska utfärdas av lednings-gruppen för utbildningen och tillhandahållas på den studerandes begäran av utbildningsanordnaren.

Utredningens förslag: Myndigheten för yrkeshögskolan ska få meddela de ytterligare föreskrifter som behövs för att säkerställa likvärdighet när det gäller betyg och examens- och utbildningsbevis.

Myndigheten ska även få meddela föreskrifter om att utbildningsanordnaren ska lämna uppgifter till myndigheten om de studerande och deras studieresultat, betyg och examina. Myndigheten får meddela föreskrifter om på vilket sätt och när uppgifterna ska lämnas.

Utredningens bedömning: Regeringen bör besluta om nivå för examen från yrkesskolan i förordningen (2015:545) om referens-ram för kvalifikationer för livslångt lärande.

*Teknikföretagen och IF Metall **kommenterar** detta enskilda delförslag **med förbehåll** som anges i vårt inledande avsnitt om att ej ta ställning till införandet av en ny yrkesskola.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall anser att utredningen för ett rimligt resonemang avseende betyg och examen. Vi vill dock betona att det för oss är viktigt att utbildningar inom det offentliga utbildningssystemet kan tillgodoräknas för vidare studier, se vidare resonemang under 3.3.13.

3.3.13 Utbildning i yrkesskolan ska få tillgodoräknas i en examen från komvux

Utredningens förslag: Det ska införas en ny form av gymnasieexamen i komvux, benämnd allmän examen. En allmän examen ska kunna innefatta utbildning från yrkesskolan. En allmän examen ska omfatta 2 400 gymnasiepoäng varav 2 250 godkända som innefattar betyg på

- nivå 1 i ämnena svenska eller svenska som andraspråk,
- nivå 1 i ämnet engelska,
- nivå 1 a i ämnet matematik,
- och ett komvuxarbete från kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå eller ett gymnasiearbete.

Utredningens förslag: Det ska införas en ny form av gymnasieexamen i komvux, benämnd allmän examen. En allmän examen ska kunna innefatta utbildning från yrkesskolan. En allmän examen ska omfatta 2 400 gymnasiepoäng varav 2 250 godkända som innefattar betyg på

En allmän examen ska även innefatta betyg i ämnena historia, samhällskunskap, religionskunskap och naturkunskap med sammanlagt 50 gymnasiepoäng i varje ämne. Den ska även innehålla betyg i ämnen på nivåer som får ingå i ett nationellt program i gymnasie-skolan, en riksrekryterande utbildning med eget examensmål enligt 5 kap. 13 § andra stycket gymnasieförordningen (2010:2039) eller betyg på kurser i yrkesskolan med sammanlagt högst 1 800 gymnasiepoäng.

Om en allmän examen innehåller kurser från yrkesskolan får den när det gäller betyg från gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning endast innehålla ämnen och nivåer i ämnen i gymnasie-gemensamma ämnen och ett komvuxarbete eller gymnasiearbete. En rektor inom kommunal vuxenutbildning får dock besluta att även andra ämnen och nivåer i ämnen från gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning får ingå i den allmänna examen om rektorn bedömer att dessa inte överlappar med de kurser från yrkesskolan som ingår i examen.

För den som tidigare har fått en gymnasieexamen får en allmän examen inte utfärdas.

När en kurs från yrkesskolan ska inkluderas i en allmän examen ska omfattningen av kursen räknas om från YS-poäng till gymnasiepoäng. Vid omräkningen ska varje YS-poäng anses motsvara fyra gymnasiepoäng.

Meritvärdet ska när det gäller kurser från yrkesskolan beräknas genom att ett godkänt betyg ger 10 poäng och ett väl godkänt betyg ger 15 poäng.

*Teknikföretagen och IF Metall **kommenterar** detta enskilda delförslag **med förbehåll** som anges i vårt inledande avsnitt om att ej ta ställning till införandet av en ny yrkesskola.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall anser som grundläggande princip att utbildningar inom det offentliga utbildningssystemet generellt ska kunna tillgodoräknas för vidare studier. Vi ställer oss därför positiva till utredningens resonemang om att en ny yrkesskola inte ska leda till någon återvändsgränd. Vi anser vidare att vägen till en yrkesutbildning för vuxna på gymnasial nivå, oavsett om den bedrivs enligt skollagen eller annan lagstiftning, ska vara likvärdig för såväl individens som näringslivets behov. Vi anser dock att det i utredningen avseende förslaget om en ny yrkesskola saknas en konsekvensanalys om huruvida det finns en risk att förslaget om ny allmän examen riskerar att leda till en utveckling av en A- respektive B-examen i komvux då den nya allmänna examen i enlighet med förslaget om en ny yrkesskola inte direkt kan leda till vidare högre studier på lika villkor.

Att utredningen väljer att lägga förslag om en ny allmän examen i komvux för att underlätta för de studerande i deras livslånga lärande är dock enligt oss ett steg i rätt riktning. Förutsatt att förslaget om en ny yrkesskola bygger på ett antagande att vara kompletterande till yrkesvux och att målgruppen ska vara yrkesväxlare, torde det i hög utsträckning redan finnas en examen antingen från gymnasieskolan eller komvux. Behovet att få sin utbildning från yrkesskolan tillgodoräknad i en allmän examen borde därför inte bli så stort vid ett eventuellt införande.

Teknikföretagen och IF Metall vill passa på att poängtera att det enligt oss finns behov av en översyn av den yrkesexamen som redan idag finns i komvux. En förändring av denna examen skulle enligt oss nämligen kunna påverka hur tillgodoräkandet av utbildningen inom en ny yrkesskola ska valideras i komvux. Vår bedömning är att utredningen saknar en konsekvensanalys kring denna fråga, det vill säga en konsekvensanalys som beaktar olika tänkbara vägar och vad förslaget betyder för olika yrkesområden.

På motsvarande sätt anser vi att utredningen i sitt förslag om en ny yrkesskola ej tydliggjort kopplingen mellan denna och de yrkespaket för yrkesvux som Skolverket under de senaste två åren har arbetat fram nya tillsammans med branscherna i de nationella programråden. Enligt oss bör dessa yrkespaket få en

tydlig koppling till yrkesexamen i komvux, men också till den nya examen som yrkesskolan är tänkt att ge vid ett eventuellt införande.

Slutligen anser vi, beaktat de oklarheter som vi anser finns i utredningen om vad som avses med kompletterande utbildning, att i de fall en utbildning i yrkesskolan (i princip) är identisk med ett yrkespaket i komvux, bör individen kunna få varje enskild kurs validerad gentemot en yrkesexamen i komvux och således då även graderade betyg. Den allmänna examen är emellertid bra för helt kompletterande utbildningar.

3.3.14 En examen från yrkesskolan ska kunna ge behörighet till yrkeshögskolan

Utredningens förslag: Bestämmelserna om grundläggande behörighet till yrkeshögskolan ska kompletteras med en bestämmelse om behörighet till vissa yrkeshögskoleutbildningar. Av dessa ska det framgå att den som har yrkesskoleexamen har grundläggande behörighet till en yrkeshögskoleutbildning inom samma yrkes-område. Myndigheten för yrkeshögskolan ska få i bemyndigande att föreskriva om hur och när examen från yrkesskolan ska ge grundläggande behörighet till vissa utbildningar i yrkeshögskolan.

Teknikföretagen och IF Metall kommenterar detta enskilda delförslag med förbehåll som anges i vårt inledande avsnitt om att ej ta ställning till införandet av en ny yrkesskola.

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall anser att utredningen för ett rimligt resonemang avseende behörighet till yrkeshögskolan.

3.3.15 Behandling av personuppgifter

Utredningens bedömning: Utredningens förslag innebär en behandling av personuppgifter.

Utredningens förslag: Bestämmelser motsvarande 19 a–e §§ lagen (2009:128) om yrkeshögskolan ska införas i förslaget till den föreslagna lagen om yrkesskolan.

Teknikföretagen och IF Metall kommenterar detta enskilda delförslag med förbehåll som anges i vårt inledande avsnitt om att ej ta ställning till införandet av en ny yrkesskola.

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall anser att utredningen för ett rimligt resonemang avseende behandling av personuppgifter.

3.3.16 Yrkesskola som uppdragsutbildning

Utredningens förslag: En utbildningsanordnare, som beviljats bidrag enligt lagen om yrkesskolan, får efter anmälan till Myndigheten för yrkeshögskolan bedriva uppdragsutbildning.

Myndigheten för yrkeshögskolan får ta ut avgifter för studiedokumentation, övrig administration, tillsyn och uppföljning av uppdragsutbildning.

Övriga bestämmelser gällande uppdragsutbildning i yrkesskolan regleras i en särskild förordning.

*Teknikföretagen och IF Metall **kommenterar** detta enskilda delförslag **med förbehåll** som anges i vårt inledande avsnitt om att ej ta ställning till införandet av en ny yrkesskola.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall anser att utredningen för ett rimligt resonemang avseende uppdragsutbildning.

3.4 De studerande i yrkesskolan

3.4.1 Behörighet till yrkesskolan

Utredningens förslag: En utbildning inom yrkesskolan ska vara öppen för alla som uppfyller behörighetsvillkoren för utbildningen. En vuxen är behörig att delta i utbildning i yrkesskolan från och med andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 20 år eller har slutfört utbildning på ett nationellt program i gymnasieskolan eller likvärdig utbildning om han eller hon

1. är bosatt i landet,
2. har godkända betyg i svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik och godkända betyg i minst fem andra ämnen från grundskolan eller har likvärdiga kunskaper,
3. har en svensk eller utländsk utbildning som motsvarar kraven i 2, eller
4. genom svensk eller utländsk utbildning eller praktisk erfarenhet eller på grund av någon annan omständighet har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

För behörighet att antas till yrkesskoleutbildning får det utöver, vad som anges ovan, även ställas krav på särskilda förkunskaper i form av yrkeserfarenhet eller tidigare yrkesutbildning på gymnasial nivå. Sådana krav ska vara nödvändiga för att den studerande ska kunna tillgodogöra sig utbildningen.

Det får utöver krav på kunskaper även ställas sådana villkor som är en förutsättning för utbildningens speciella inriktning eller det yrkesområde som utbildningen förbereder för. Om det finns sär-skilda skäl, får en sökande anses vara behörig att antas till en utbildning även om ett sådant villkor inte är uppfyllt. Den sökande får dock inte antas till utbildningen innan villkoret är uppfyllt. Myndigheten för yrkeshögskolan ska få meddela föreskrifter om krav på sådana villkor och på särskilda förkunskaper.

Behörig att antas till utbildningen i yrkesskolan ska även den vara som bedöms kunna tillgodogöra sig utbildningen och därefter utöva det yrke som utbildningen förbereder för. Högst 20 procent av årsplatserna i en utbildning får avsättas för sådana sökande.

*Teknikföretagen och IF Metall **kommenterar** detta enskilda delförslag **med förbehåll** som anges i vårt inledande avsnitt om att ej ta ställning till införandet av en ny yrkesskola samt **med tillägg** om ledningsgruppens mandat att avgöra när särskilda krav ska ställas.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall vill särskilt betona vikten av att det utöver utredningens förslag om behörighetsvillkor vid en eventuell framtida yrkesskola, även ska få ställas krav på särskilda förkunskaper, dels i form av yrkeserfarenhet eller tidigare yrkesutbildning, dels i form av sådana villkor som är en förutsättning för utbildningens speciella inriktning eller det yrkesområde som utbildningen förbereder för. Teknikföretagen och IF Metall anser dock att ledningsgruppen vid en eventuell framtida yrkesskola ska ha mandat att avgöra när särskilda krav ska ställas och vilka de ska vara, vilket enligt oss bör framgå i förslaget, se även 3.3.5.

Vi vill också passa på att lämna kommentaren att även de utökade behörighetskraven redaktionellt bör listas på samma sätt som de grundläggande behörighetskraven.

3.4.2 Urval till yrkesskolan

Utredningens förslag: Om inte alla behöriga sökande till en utbildning inom yrkesskolan kan tas emot till utbildningen, ska ett urval göras bland de sökande. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om ansökan och antagning till utbildningarna inom yrkesskolan och ytterligare föreskrifter om urval.

Utredningens förslag: Vid urval ska hänsyn tas till den sökandes möjlighet att tillgodogöra sig utbildningen. Vid urvalet ska särskilt prov användas. Ett särskilt

prov får endast avse kunskaper och färdigheter som är nödvändiga för att den sökande ska kunna tillgodogöra sig utbildningen. Vid i övrigt likvärdiga meriter får urval också göras genom lottning.

*Teknikföretagen och IF Metall **kommenterar** detta enskilda delförslag **med förbehåll** som anges i vårt inledande avsnitt om att ej ta ställning till införandet av en ny yrkesskola.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall stödjer utredningens resonemang om att urvalet vid en eventuell framtida yrkesskola ska ha sin utgångspunkt i arbetslivets behov av kompetens samt att hänsyn ska tas till den sökandes möjlighet att tillgodogöra sig utbildningen vid urval. Teknikföretagen och IF Metall anser dock att detta förslag inte borde ha avgränsats till förslaget om en ny yrkesskola. Även dagens urvalsmodell till befintligt yrkesvux behöver förändras för att möjliggöra för fler vuxna att växla yrke, eller utvecklas i sin yrkesroll och för fler unga att etablera sig på arbetsmarknaden, se vidare under 6.3.5.

3.4.3 Studieuppehåll från utbildning i yrkesskolan

Utredningens förslag: Om det finns särskilda skäl, får utbildningsanordnaren i enskilda fall besluta att den som är antagen till utbildningen får anstånd med att påbörja studierna eller fortsätta sina studier efter studieuppehåll.

*Teknikföretagen och IF Metall **kommenterar** detta enskilda delförslag **med förbehåll** som anges i vårt inledande avsnitt om att ej ta ställning till införandet av en ny yrkesskola.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall anser att utredningen för ett rimligt resonemang avseende studieuppehåll.

3.4.4 Studier i yrkesskolan ska berättiga till studiestöd

Utredningens förslag: Utbildning i yrkesskolan ska berättiga till studiemedel från och med andra kalenderhalvåret det år en studerande fyller 20 år. För den som är yngre bör studiehjälp kunna utgå.

*Teknikföretagen och IF Metall **kommenterar** detta enskilda delförslag **med förbehåll** som anges i vårt inledande avsnitt om att ej ta ställning till införandet av en ny yrkesskola.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall anser att utredningen för ett rimligt resonemang avseende berättigande till studiestöd.

3.4.5 Arbetsmarknadspolitiska program ska kunna inkludera yrkesskola

Utredningens förslag: Utbildning i yrkesskola ska kunna ingå arbetsmarknadspolitiska program.

*Teknikföretagen och IF Metall **kommenterar** detta enskilda delförslag **med förbehåll** som anges i vårt inledande avsnitt om att ej ta ställning till införandet av en ny yrkesskola.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall stödjer utredningens resonemang och förslag om att det bör finnas en möjlighet för arbetslösa att studera i en eventuell framtida yrkesskola inom ramen för ett arbetsmarknadspolitiskt program, men att arbetslösa ska få ansöka och antas på samma villkor som andra sökande.

3.4.6 Avskiljande från yrkesskolan och överklagande

Utredningens förslag: En studerande får avskiljas från en utbildning som anordnas av staten, en kommun eller en region om han eller hon

1. lider av psykisk störning,
2. missbrukar alkohol eller narkotika, eller
3. har gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet.

Som ytterligare förutsättning ska det finnas en påtaglig risk att den studerande kan komma att skada någon annan person eller värdefull egendom under utbildningen.

Frågor om avskiljande ska prövas av Högskolans avskiljande-nämnd. Nämndens beslut i avskiljandefrågor får överklagas till allmän förvaltningsdomstol av den studerande och utbildningsanordnaren.

Ett beslut om avskiljande ska innebära att en studerande tills vidare inte får fortsätta den pågående utbildningen eller antas till en annan utbildning av samma slag om den anordnas av staten, en kommun eller region. Om ett beslut om avskiljande upphävs

efter omprövning, ska den studerande kunna återuppta utbildningen och tillgodoräkna sig tidigare utbildning.
Regeringen ska få meddela ytterligare föreskrifter om avskiljande.
Lagen ska kompletteras med ytterligare bestämmelser i förordning.

*Teknikföretagen och IF Metall **kommenterar** detta enskilda delförslag **med förbehåll** som anges i vårt inledande avsnitt om att ej ta ställning till införandet av en ny yrkesskola.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall anser att utredningen för ett rimligt resonemang avseende avskiljande och överklagande.

3.4.7 Försäkringar för de studerande

Utredningens förslag: Myndigheten för yrkeshögskolan ska an-svara för att personer som är antagna och studerande i yrkesskolan är försäkrade för personskada. Myndigheten ska även ansvara för att teckna försäkring för eventuella skador som en studerande orsakar under lärande i arbete (LIA). Försäkringarna ska tecknas av myndigheten genom överenskommelser med Kammarkollegiet. Myndigheten ska överlämna utkast till överenskommelserna och ändringar i dessa till regeringen för godkännande innan de träffas.

*Teknikföretagen och IF Metall **kommenterar** detta enskilda delförslag **med förbehåll** som anges i vårt inledande avsnitt om att ej ta ställning till införandet av en ny yrkesskola.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall anser att utredningen för ett rimligt resonemang avseende försäkringar för de studerande.

3.5 Godkännande av utbildning i yrkesskolan

3.5.1 Myndigheten för yrkeshögskolan ska godkänna och besluta om statsbidrag till yrkesskolan

Utredningens förslag: Myndigheten för yrkeshögskolan beslutar om godkännande om och statsbidrag till utbildning inom yrkesskolan. Beslut ska fattas efter ansökan om att anordna en utbildning inom yrkesskolan från den som vill anordna utbildningen. Myndigheten ska även, efter ansökan från en

utbildningsanordnare, besluta om statsbidrag till utbildning inom yrkesskolan som genomförs vid en branschskola.

Med branschskola avses en skola som genomför yrkesutbildning på uppdrag av en utbildningsanordnare inom yrkesskolan. För att en branschskola ska beviljas statsbidrag ska den rekommenderats av en branschorganisation eller kunna uppvisa ett brett samarbete om utbildning med flera arbetsgivare inom den bransch som yrkesområdet tillhör.

Statsbidrag ska även få lämnas för särskilt pedagogiskt stöd till studerande med funktionsnedsättning och undervisning i svenska med yrkesinriktning i utbildningarna. Bidragen ska gå till utbildningsanordnaren. Myndigheten bestämmer storleken på bidragen. Vid beräkningen av statsbidrag och bidrag till utbildning i branschskolor ska Myndigheten för yrkeshögskolan särskilt beakta de faktiska kostnaderna för utbildningen, och hur det samlade ekonomiska ansvaret för en utbildning delas mellan staten, arbetslivet och andra finansiärer. Statsbidrag ska inte lämnas för uppdragsutbildning eller sådan utbildning som statliga myndigheter bedriver i yrkesskolan.

Utredningens bedömning: Myndigheten för yrkeshögskolan bör överväga möjligheten att bevilja statsbidrag för genomförande av validering för tillgodoräknande.

Teknikföretagen och IF Metall kommenterar detta enskilda delförslag med förbehåll som anges i vårt inledande avsnitt om att ej ta ställning till införandet av en ny yrkesskola.

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall anser att utredningen i huvudsak för ett rimligt resonemang avseende godkännande och beslutande av statsbidrag. Vi vill dock kommentera och koppla tillbaka till våra tidigare kommentarer att vi anser att det i utredningen ej tydliggjorts i tillräcklig hög grad vad utredningen avser med att utbildningen är tänkt att vara kompletterande.

I detta delförslag gällande statsbidrag anges specifikt branschskola som en form som ska kunna beviljas statsbidrag inom ramen för denna utbildningsform. Teknikföretagen och IF Metall tror i likhet med utredningen att det som här benämns branschskola skulle kunna vara just ett sådant område som skulle kunna inrymmas i tolkningen av kompletterande. Men enligt oss skulle lika gärna frågan om branschskola vara rimlig att hanteras av Skolverket då dessa skolor i så fall skulle ges en tydligare och mer logisk koppling till gymnasiet och till yrkesvux. Frågan om branschskola är alltså enligt oss ytterligare ett exempel där vi efterfrågar tydligare analys samt där beslutsordningen rimligen borde haft en annan ordningsföljd.

Vidare anser Teknikföretagen och IF Metall att möjligheten att bevilja statsbidrag för genomförande av validering för tillgodoräknande bör finnas generellt kopplad till all yrkesutbildning. Därför anser vi att utredningens formulering och bedömning att "överväga möjligheten", i detta fall är alltför svag.

3.5.2 Vilka utbildningar ska prioriteras vid beslut om statsbidrag?

Utredningens förslag: Myndigheten för yrkeshögskolan ska vid sin fördelning av statsbidrag särskilt ta hänsyn till i vilken grad en utbildning

1. i kvalitativt och kvantitativt hänseende svarar mot arbetslivets behov av kompetent arbetskraft,
2. bidrar till den nationella kompetensförsörjningen eller till att bredda utbudet av yrkesutbildning för vuxna regionalt,
3. finansieras av arbetslivet, och
4. har en utifrån arbetslivets behov lämplig regional eller nationell placering.

Utredningens förslag: Myndigheten för yrkeshögskolan ska vid fördelningen även beakta resultat från genomförd tillsyn, kvalitetsgranskning och uppföljning.

*Teknikföretagen och IF Metall **kommenterar** detta enskilda delförslag **med förbehåll** som anges i vårt inledande avsnitt om att ej ta ställning till införandet av en ny yrkesskola.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall vill koppla tillbaka till våra tidigare kommentarer att vi anser att det i utredningen ej i tillräcklig hög grad tydliggjorts vad utredningen menar med att yrkesskola som en helt ny utbildningsform är tänkt att vara kompletterande. Vi vill också koppla tillbaka till våra tidigare kommentarer att det i utredningen saknas ett resonemang av *hur*, samt en konsekvensanalys av *vad* ett eventuellt införande av yrkesskola som en helt ny utbildningsform kan få för konsekvenser gentemot den nyligen genomförda planerings- och dimensioneringsreformen av gymnasial utbildning. Detta är frågor/områden som vi anser är av högsta vikt att beakta innan ett förslag kan utformas avseende vilka utbildningar som ska prioriteras vid beslut av statsbidrag.

Vidare anser Teknikföretagen och IF Metall att punkt 3 om en medfinansiering från arbetslivet bör ändras till ett skall-krav. Detta istället för att graden av medfinansiering endast ska vara en av de vägledande punkterna för beviljandet av statsbidraget.

3.5.3 Innehållet i ett beslut om godkännande och rätt till bidrag

Utredningens förslag: Beslut om godkännande, statsbidrag eller bidrag till utbildning i branschskolor ska innehålla uppgifter om utbildningsanordnare, belopp, utbildningens omfattning, antal årsplatser och utbildningens lokalisering.

*Teknikföretagen och IF Metall **kommenterar** detta enskilda delförslag med **förbehåll** som anges i vårt inledande avsnitt om att ej ta ställning till införandet av en ny yrkesskola.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall anser att utredningen i sak för ett rimligt resonemang avseende beslut om godkännande och rätt till bidrag. Teknikföretagen och IF Metall vill dock återigen kommentera och koppla tillbaka till våra tidigare kommentarer att vi i utredningen anser att det ej tydliggjorts vad som avses med att en eventuell framtida yrkesskola ska vara kompletterande. Detta medför i sin tur att inte heller frågan om i vilken utbildningsform branschskolor bäst hör hemma är analyserad och utredd enligt oss. Som vi tidigare nämnt ser vi att det som här benämns som branschskola skulle kunna inrymmas inom en eventuell framtida yrkesskola, men skulle enligt oss lika gärna (och eventuellt ännu hellre) vara rimlig att hanteras av Skolverket inom ramen för gymnasiet och yrkesvux.

3.5.4 Ett beslut om godkännande och statliga medel ska kunna återkallas

Utredningens förslag: Myndigheten för yrkeshögskolan får återkalla ett beslut om godkännande, statsbidrag och bidrag till utbildning i branschskolor om utbildningen inte längre uppfyller kraven eller utbildningsanordnaren eller någon annan som medverkar i anordnandet inte iakttar sina skyldigheter. Innan myndigheten fattar ett sådant beslut ska utbildnings-anordnaren ha fått tillfälle att avhjälpa bristerna. En utbildningsanordnare som har tagit emot statsbidrag är återbetalningsskyldig om någon bestämmelse eller något villkor, som gäller för godkännandet och statsbidrag och bidrag till utbildning i branschskolor, i väsentlig mån har åsidosatts. Myndigheten för yrkeshögskolan ska då även besluta att helt eller delvis kräva tillbaka ett bidrag. Myndigheten får även besluta att bidrag helt eller delvis ska hållas inne från kommande utbetalningar i väntan på rättelse. Om rättelse inte görs, får myndigheten besluta att det innehållna beloppet ska dras av från statsbidraget.

*Teknikföretagen och IF Metall **kommenterar** detta enskilda delförslag med **förbehåll** som anges i vårt inledande avsnitt om att ej ta ställning till införandet av en ny yrkesskola.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall anser att utredningen för ett rimligt resonemang avseende att beslut om godkännande och statliga medel ska kunna återkallas.

3.5.5 Myndigheten för yrkeshögskolan ska ansvara för granskning och studiedokumentation i yrkesskolan

Utredningens förslag: Myndigheten för yrkeshögskolan ska genomföra tillsyn av utbildningarna i yrkesskolan. Myndigheten ska även kunna göra kvalitetsgranskningar av utbildningarna. Myndigheten ska svara för ett register över uppgifter om de studerande i utbildningarna inom yrkesskolan och i de utbildningar inom yrkesskolan som bedrivs som uppdragsutbildningar samt uppgifter om de studerandes studieresultat, betyg, examina och utbildningsbevis. Utbildningsanordnaren ska till myndigheten lämna de uppgifter som myndigheten begär för tillsyn, kvalitetsgranskning, uppföljning och utvärdering.

Utredningens förslag: Statistiska Centralbyrån bör ha ansvar för officiell statistik om yrkesskolan.

*Teknikföretagen och IF Metall **kommenterar** detta enskilda delförslag **med förbehåll** som anges i vårt inledande avsnitt om att ej ta ställning till införandet av en ny yrkesskola.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall anser att utredningen för ett rimligt resonemang avseende granskning och studiedokumentation.

3.5.6 Till Myndigheten för yrkeshögskolan bör knytas ett rådgivande organ

Utredningens förslag: Inom Myndigheten för yrkeshögskolan ska det finnas ett rådgivande organ som bör benämnas Arbetsmarknadsrådet. Rådet bör bistå myndigheten med information inom yrkesskolans och yrkeshögskolans område.

*Teknikföretagen och IF Metall **kommenterar** detta enskilda delförslag **med förbehåll** som anges i vårt inledande avsnitt om att ej ta ställning till införandet av en ny yrkesskola.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall är till skillnad mot utredningen tveksamma till ett rådgivande organ inom Myndigheten för yrkeshögskolan som ska ha en kombinerad uppgift att bistå myndigheten med information både inom yrkesskolans och yrkeshögskolans område. Vi är alltså tveksamma till att lägga till en helt ny utbildningsform med helt andra krav till det, enligt oss, idag väl

fungerande befintliga arbetsmarknadsrådet med parter som har en tydlig koppling till Yrkeshögskolans utbildningar.

Teknikföretagen och IF Metall ser snarare att det är kopplingen mellan Skolverkets programråd och en eventuell framtida yrkesskola som skulle komma att behöva stärkas. Enligt oss skulle en sådan koppling kunna ske genom inrättandet av ett samlat råd för yrkesutbildning för vuxna. Ett sådant råd bör dock i så fall organiseras med en tydlig koppling till Skolverkets nationella programråd så att avvägningar och rådgivning till Myndigheten för yrkeshögskolan kan ges av dem som kan respektive bransch. Enligt oss är det angeläget att beslutade utbildningar inom Myndigheten för yrkeshögskolan är väl förankrade i berörda branscher samt att beaktande tas till hur utbildningarna förhåller sig till de beslutade nationella yrkespaketen. Frågor om yrkesskolans utbildningar kommer vid ett eventuellt införande att behöva tas upp i sitt, för utbildningsnivåns, rätta sammanhang. Noterbart är dessutom att Myndigheten för yrkeshögskolan redan idag har representation i samtliga programråd.

3.6 Dimensionering och uppföljning

3.6.1 Dimensionering av yrkesskolan

Utredningens förslag: I ett första steg bör yrkesskolan omfatta cirka 1 700 årsplatser och bör därefter utökas successivt och omfatta cirka 3 000 årsplatser inom en treårsperiod.

Utredningens förslag: Den pilotverksamhet som beslutades i budgetpropositionen för 2024, bör i så stor utsträckning som möjligt vara likvärdig med yrkesskolan.

*Teknikföretagen och IF Metall **kommenterar** detta enskilda delförslag **med förbehåll** som anges i vårt inledande avsnitt om att ej ta ställning till införandet av en ny yrkesskola.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall vill hänvisa till vårt resonemang i det inledande och sammanfattande avsnittet i detta remissvar där vi betonar vikten av att en reform samt ett eventuellt införande av en helt ny utbildningsform måste utredas ordentligt innan beslut om ett eventuellt permanentande kan ske. Vi inser att det varit kort om tid för Myndigheten för yrkeshögskolan att ta fram underlag för att starta sin pilotverksamhet och att det varit kort om tid för utredningen att utreda den nya utbildningsformen. Vidare har det i samband med tilläggsdirektivet blivit mindre tid till förslag och analys avseende efterfrågade förändringar av nuvarande yrkesvux. Som vi skriver i vårt inledande och sammanfattande avsnitt av detta remissvar ser vi överlag positivt på utredningens ambition gällande en ny yrkesskola för vuxna, då vi i likhet med utredningen ser brister med yrkesvux på det sätt som det bedrivs idag. Däremot är vi, baserat på detta underlag, inte övertygade om att en helt ny utbildningsform är lösningen på de problem som utredningen adresserar.

Teknikföretagen och IF Metall förordar att Myndigheten för yrkeshögskolans pilotverksamhet för SeQF 4-utbildningar fortsatt genomförs som en försöksverksamhet i begränsad omfattning, med möjlighet att låta denna utökas och växa organiskt. Se vidare under punkt 13.1 nedan. Dock anser vi att pilotverksamheten bör utgå från det förordningsförslag som utredningen presenterar istället för den förordning som idag är framtagen för pilotverksamheten. Parallellt med pilotverksamhetens fortlöpande förordar vi att delförslagen i utredningens kapitel 3 även utreds och prövas där det bedöms vara rimligt även som reformeringsförslag inom befintligt yrkesvux.

Enligt Teknikföretagen och IF Metall är det nu viktigt att utvecklingen av Myndigheten för yrkeshögskolans pilotverksamhet följs noga och fortlöpande utvärderas innan beslut tas huruvida den ska bli mer omfattande och eventuellt permanentas. Vid behov ska piloten kunna förlängas.

Slutligen vill Teknikföretagen och IF Metall poängtera vikten av att de budgetsatsningar som görs för Yrkeshögskolan respektive yrkesskolan särskiljs så att det blir synligt vilka medel som ska gå till vardera utbildningsformen.

3.6.2 Uppföljning av yrkesskolan

Utredningens förslag: Myndigheten för yrkeshögskolan ska ansvara för uppföljning och utvärdering av yrkesskolan. Myndigheten bör ge en forskare i uppdrag att utvärdera yrkesskolan. Under yrkesskolans uppstart bör en delegation ansvara att implementera, följa upp och utvärdera yrkesskolan.

*Teknikföretagen och IF Metall **kommenterar** detta enskilda delförslag **med förbehåll** som anges i vårt inledande avsnitt om att ej ta ställning till införandet av en ny yrkesskola.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall anser att utredningen över lag för ett rimligt resonemang avseende uppföljning. Vi vill dock först och främst understryka vikten av att uppföljning och löpande utvärdering sker redan under Myndigheten för yrkeshögskolans pilotverksamhet av att erbjuda utbildning på SeQF 4-nivå samt vikten av att justeringar vidtas redan under tiden för pilotverksamhetens gång.

Teknikföretagen och IF Metall anser att utredningen för ett rimligt resonemang gällande förslaget att förvaltande myndighet får ansvar för uppföljning vid ett eventuellt införande av en ny utbildningsform i enlighet med förslaget om en ny yrkesskola. Vi anser även att förslaget om att en extern aktör ges i uppdrag att utvärdera denna är rimligt.

Teknikföretagen och IF Metall vill dock understryka vikten av att även Skolverket och de nationella programråden samt Skolinspektionen bör ges en tydlig roll i uppföljning och utvärdering vid ett eventuellt införande av den nya yrkesskolan. I synnerhet bör Skolverket, Skolinspektionen och de nationella programråden följa upp och utvärdera hur den nya utbildningsformen påverkar dimensionering och planering av gymnasial utbildning för unga och vuxna vid ett eventuellt införande. Enligt oss bör dock en sådan uppföljning och utvärdering ske redan gällande Myndigheten för yrkeshögskolans pilotverksamhet.

För ytterligare kommentarer gällande uppföljning och utvärdering hänvisas till kapitel 12 i detta remissvar.

3.6.3 Framtida utveckling av yrkesskolan

Utredningens bedömning: Det bör övervägas om kurser i yrkesskolan ska kunna erbjudas till yrkesverksamma som vill bygga på sin kompetens när arbetsinnehållet förändras eller för att kunna fördjupa sig i sin yrkesroll. Det bör övervägas om det ska finnas möjlighet att skapa flexibla studieplatser i yrkesskolan, som erbjuder en snabbare väg till yrkesskoleexamen. Det bör utredas om det finns behov av att bedriva behörighetsgivande förutbildning inom ramen för yrkesskolan. Det kan övervägas om det ska finnas utbildningar inom yrkesskolan som leder till en kvalifikation på SeQF-nivå 3 enligt förordningen (2015:545) om referensram för kvalifikationer för livslångt lärande. Det bör övervägas om det är lämpligt att flytta över lärlingsutbildningarna för vuxna till vissa hantverksyrken, som i dag finns i yrkeshögskolan, till yrkesskolan.

Utredningens bedömning: Om yrkesskolan inrättas, bör den inkluderas i den fortsatta beredningen av förslagen i Utredningen om framtidens yrkeshögskola – stabil, effektiv och hållbar. De förändringar som genomförs i yrkeshögskolan, bör också gälla yrkesskolan om de är relevanta.

*Teknikföretagen och IF Metall **kommenterar** detta enskilda delförslag **med förbehåll** som anges i vårt inledande avsnitt om att ej ta ställning till införandet av en ny yrkesskola.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall vill hänvisa och koppla tillbaka till vårt tidigare resonemang i detta remissvar där vi lyft vikten av att ett eventuellt införande och permanentande av yrkesskola som en helt ny utbildningsform måste vara väl utrett och analyserat, och att detta även bör ha gjorts ur ett kontextuellt perspektiv där andra utbildningsformer samt pågående eller nyligen införda förändringar och reformer beaktats. Vi vill även hänvisa och koppla tillbaka till vårt tidigare resonemang i detta remissvar där vi lyft behovet av en konsekvensanalys. Teknikföretagen och IF Metall stödjer därmed utredningens

bedömning om att det fortsatt bör utredas vad som ska eller bör ingå i vid ett eventuellt införande av en yrkesskola om beslut skulle fattas att införa den som en helt ny utbildningsform.

Vi vill vidare hänvisa och koppla tillbaka till vårt tidigare resonemang i detta remissvar där vi kommenterat att utredningen enligt vår bedömning inte tydliggjort vad de avser med att den nya utbildningsformen ska vara kompletterande, vilket bör klargöras innan beslut om ett eventuellt permanentande av en helt ny utbildningsform likt förslaget om en yrkesskola kan fattas.

I ett tydliggörande av vad som ska avses med kompletterande, bör utbildningens syfte och fokus beaktas. Enligt oss bör vare sig en eventuell framtida kompletterande utbildningsform såsom förslaget om en yrkesskola eller befintligt yrkesvux styras av individens behov. Detta då sådan utbildning avgränsat fortsatt bör höra till uppdraget för komvux. En eventuell framtida yrkesskola bör, likväl som yrkesvux, styras av arbetsmarknadens och företagens behov.

Teknikföretagen och IF Metall vill särskilt lyfta att en fortsatt utveckling av yrkesutbildning generellt (oavsett om det sker inom en eventuell framtida yrkesskola eller inom befintligt yrkesvux) behöver ta hänsyn till att redan yrkesverksamma i högre grad än idag måste kunna få ta del av yrkesutbildning på gymnasial nivå. Detta inte minst med hänsyn till införandet av Omställningsstudiestödet. Vi vill även lyfta att det i vissa fall kan finnas ett behov av yrkesutbildningar på SeQF 3-nivå och att beaktande bör tas var de i så fall bäst bör erbjudas. Enligt oss ska dock utbildningar på denna lägre nivå inte erbjudas inom ramen för generell yrkesutbildning (varken inom en eventuell framtida yrkesskola eller inom yrkesvux) med mindre än att det uttryckts ett tydligt behov hos näringslivet.

Slutligen vill vi understryka att när det gäller lärlingsutbildning för vuxna som idag sker inom ramen för Yrkeshögskolan ska det enligt oss vara läranderesultat som ska styra vilken SeQF-nivå en sådan utbildning bör placeras på. En utbildning som till 80 procent av utbildningstiden sker som företagsförlagd, kan således nå SeQF 5-nivå likväl som en skolförlagd utbildning med enbart mindre andel LIA.

4 Från ansökan till antagning i komvux

4.5 Utredningens förslag

4.5.1 Elever bör kunna mottas och antas till en sammanhållen yrkesutbildning

Utredningens förslag: Bestämmelserna i skollagen (2010:800) om mottagande, antagning och fullföljande av utbildning ska ändras så att de även gäller för en sammanhållen yrkesutbildning i kommunal vuxenutbildning. Det ska av den individuella studieplanen framgå att eleven är antagen till en sammanhållen yrkesutbildning.

Teknikföretagen och IF Metall tillstyrker utredningens förslag.

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall anser i likhet med utredningen att det är positivt att eleven blir antagen till hela utbildningen, och inte kurs för kurs. Vi anser att det är viktigt att eleven ser utbildningen som en helhet och att eleven ser en tydlig progression mot examen och anställning. Vår bedömning är att detta ytterligare kan motivera eleven till att våga "investera" i en längre och mer krävande utbildning.

Teknikföretagen och IF Metall anser att det finns behov av en översyn av den yrkesexamen som idag finns inom komvux. Detta så att den får en tydligare koppling till yrkespaketet. När yrkesexamen inom komvux infördes fanns inte yrkespaken, vilket gör att det i dagsläget inte finns en sådan koppling. Industrirådet anser att det ska gå att få en yrkesexamen inom komvux med yrkespaken som grund samt att företag och individ ska känna till att individen kan komplettera sitt yrkespaket för att få en examen och därmed allmän behörighet för vidare studier vid exempelvis Yrkeshögskolan.

Vi vill även tydliggöra att vi anser att de sammanhållna yrkesutbildningarna i första hand ska utgå ifrån de nationella yrkespaketet. Dessa är framtagna av branscherna och skapta för ytterligare tydlighet och kvalitet i utbildningen och garanterar därigenom att innehållet är kvalitetssäkrat gentemot arbetslivets krav. Inom vissa områden finns dock inte framtagna yrkespaket. I dessa fall anser vi att utbildningarna istället ska utgå från branschgemensamma kvalitetskoncept såsom branschvalideringsmodeller, yrkesprov och certifikat.

5 Ett mer långsiktigt och flexibelt statsbidrag för yrkesutbildning inom komvux

5.3 Utredningens utgångspunkter och förslag

5.3.3 Ett samlat statsbidrag för yrkesutbildning inom komvux

<p>Utredningens förslag: Statsbidraget enligt förordningen (2016:937) om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning ska ersättas av en förordning om statsbidrag för yrkesutbildning inom kommunal vuxenutbildning.</p>
--

Teknikföretagen och IF Metall tillstyrker utredningens förslag.

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall stödjer utredningens resonemang och förslag. En ny förordning behövs och vår bedömning är att utredningen väl har beskrivit varför. Vi är även positiva till att ordet *yrkesvux* används tydligare i förordningen än tidigare.

Teknikföretagen och IF Metall anser att de utmaningar och möjligheter som finns i den nya föreslagna förordningen tas upp under respektive förslag och vill därför här hänvisa till våra övriga synpunkter i detta remissvar.

5.3.4 En flerårig grundfinansiering ger större förutsägbarhet i statsbidraget för yrkesutbildning inom komvux

Utredningens förslag: Det ska införas grundfinansiering i form av ett grundbidrag och en tilläggsfinansiering i form av ett tilläggsbidrag för statlig finansiering av yrkesutbildning inom kommunal vuxenutbildning.

Staten ska besluta om medel till grundbidraget. Grundbidragets storlek beslutas för tre år åt gången. Grundbidragets storlek ska inledningsvis fastställas till genomsnittet av det nyttjade statsbidraget för de tre närmast föregående åren. Grundbidragets storlek ska justeras vart tredje år baserat på skolindex.

Grundbidraget som en kommun kan rekvirera ska baseras på antalet invånare över 17 år i kommunen.

Staten ska även kunna besluta om medel till statsbidrag för yrkesutbildning utöver grundbidraget. Dessa medel, i form av ett tilläggsbidrag, ska beslutas för högst ett budgetår i taget och finansieras av staten utan krav på kommunal medfinansiering.

*Teknikföretagen och IF Metall **tillstyrker** utredningens förslag **med kommentarer** enligt nedan.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall är generellt positiva till att kommunernas finansiering kopplat till yrkesvux görs mer långsiktig och tydligare. Detta anser vi möjliggör för en längre planeringshorisont, vilket vi anser är nödvändigt för framdriften av teknik- och industrirelaterad utbildning. Industriutbildningar är dyra att skapa, och möjligheten att starta nya och driva vidare befintliga mer kostsamma utbildningar underlättas av en mer långsiktig finansiering.

Vi ser även positivt på att det skapas en grundfinansiering och ett tilläggsbidrag som ska kunna sökas och användas för särskilda insatser. Att just storleken på grundbidraget helt ska utgå ifrån antalet personer i kommunen över 17 år är dock en alltför förenklad konstruktion enligt oss. Mer rimligt vore att koppla grundbidraget till antalet individer i arbetsför ålder. Teknikföretagen och IF Metall vill även se en tydligare koppling mellan finansieringen och till arbetsmarknadens behov av kompetens samt individens behov av utbildning och kompetensutveckling.

Vidare anser vi att det kan bli missvisande ifall grundbidraget helt ska baseras på de tre föregående årens nyttjande. Vi anser att Skolverkets planeringsunderlag

som ligger till grund för planering och dimensionering av gymnasial utbildning även skulle kunna ligga till grund för grundbidragets storlek.

Slutligen vill vi lyfta två ytterligare aspekter där vi inte är eniga med utredningen och där vi anser att otydlighet råder från utredningens sida. För det första så anser vi att grundbidragets tilldelning ska ske och villkoras till kommuner i samverkan, inte uppdelat per kommun. För det andra så anser vi att grundbidraget ska resultera i utbildning som dimensioneras efter Skolverkets planeringsunderlag.

Vi ser en fortsatt risk i att grundbidraget för yrkesvux inte fördelas utifrån en jämn och rättvis fördelning mellan samtliga branscher och sektorer där behov råder. Utredningen visar tydligt att det idag sker en allt för stor prioritering av utbildning mot vård-, omsorg-, barn- och fritidsområdet. Vi ser en risk att det med utredningens skrivningar och förslag fortsatt kommer att innebära att grundbidraget prioriteras för dessa områden, medan industriutbildningarna endast kommer att tillkomma genom tilläggsbidraget. Därför anser vi att det måste regleras tydligt i de instruktioner som ges till Skolverket hur grundbidraget ska resultera i utbildning som dimensioneras i enlighet med vad Skolverkets planeringsunderlag visar.

5.3.5 Skolverkets beslut om statsbidrag för yrkesutbildning inom komvux

Utredningens förslag: Statsbidragsförordningen ska reglera hur grundbidragets storlek fastställs.
Statens skolverk ska ansvara för att fastställa grundbidragets storlek. Skolverkets beslut om grundbidraget för yrkesutbildning inom kommunal vuxenutbildning ska ske genom ett rambeslut som gäller i tre år. De samverkande kommunerna ska utifrån rambeslutet kunna rekvirera statsbidrag för grundbidraget för yrkesutbildning inom kommunal vuxenutbildning.
Skolverkets bemyndigande att besluta om statsbidrag för yrkesutbildning inom kommunal vuxenutbildning ska utökas till fyra år.
Skolverket ska fatta beslut om tilläggsbidrag efter ansökan från de samverkande kommunerna. Beslut om tilläggsbidrag ska gälla för ett år.

*Teknikföretagen och IF Metall **tillstyrker** utredningens förslag **med reservation** gällande tilläggsbidragets längd **samt tillägg** för beslut om tilläggsbidrag.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall är generellt positiva till att grundfinansieringen föreslås bli mer långsiktig och med en stabilare basfinansiering. Däremot anser vi att tiden för tilläggsbidrag som föreslås till 1 år, är för kort. Enligt oss bör tilläggsbidrag kunna beslutas för minst 2 år.

Vi vill även se en ökad tydlighet kring ansöknings- och uppföljningsförfarandet. Enligt oss bör näringslivets behov samt kvaliteten på utbildningen påverka vid beslut om tilläggsbidrag.

5.3.6 Kommunernas medfinansiering

Utredningens förslag: Kommunerna ska medfinansiera all yrkesutbildning inom kommunal vuxenutbildning motsvarande 30 procent av samtliga årsstudieplatser som finansieras med grundbidraget.

Teknikföretagen och IF Metall tillstyrker utredningens förslag.

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall är enig med utredningen att 30 procent medfinansiering av årsstudieplatser är en rimlig nivå.

Teknikföretagen och IF Metall stödjer utredningens bedömning om att ett harmoniserat och förenklat regelverk kring medfinansiering, där all utbildning medfinansieras, kommer kunna underlätta för kommunerna, men att det även bör vara positivt för kommunikationen kring utbudet samt för relationen till näringslivet.

5.3.7 Statsbidrag för yrkesutbildning inom komvux ska räknas upp

Utredningens förslag: Statsbidraget per årsstudieplats inom yrkesutbildning inom kommunal vuxenutbildning räknas inledningsvis upp med 20 procent. Detsamma gäller yrkesförarutbildningarna, som ska anges med verksamhetspoäng och ersättningsnivåer i förordningen.

Utredningens bedömning: Ersättningsnivåerna i statsbidraget bör indexregleras enligt skolindex och uppdateras vart tredje år i samband med att grundbidraget för yrkesutbildning inom kommunal vuxenutbildning fastställs.

Teknikföretagen och IF Metall tillstyrker utredningens förslag med tillägg om förslag om statligt investeringsstöd för investeringstunga miljöer.

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall väljer att inte kommentera eller ge några synpunkter på nivåerna av hur stor uppräkningsrikligheten bör vara. Däremot är vi eniga med utredningen och förslaget att en uppräkningsriklighet är nödvändig. Det är viktigt att den ersättning som finns ska täcka kostnaden för en kvalitativ utbildning. Teknikföretagen och IF Metall anser dock att det inte bara behövs en generell uppräkningsriklighet av statsbidraget, utan att det även skulle behövas göras en översyn och eventuellt en ökad differentiering av ersättningarna för de olika typer av utbildningar som finns.

Teknikföretagen och IF Metall är kritisk till att utredningen inte utrett och lämnat förslag kopplade till investeringar och utveckling av utbildningsmiljöer.

Teknikföretagen och IF Metall hade velat se en tydligare koppling till YH-utredningens (Framtidens yrkeshögskola – stabil, effektiv och hållbar; SOU 2023:31) förslag kring ett statligt investeringsstöd för investeringstunga miljöer (förslag under kapitel 7.8.2). Ett sådant investeringsstöd skulle dels ytterligare kunna minska den ekonomiska risken för att starta ”dyrare” utbildningar, dels kunna uppdatera utbildningsmiljöer. Detta skulle i sin tur enligt oss bidra till en ökad attraktivitet och relevans av vissa utbildningar.

Teknikföretagen och IF Metall vill slutligen poängtera vikten av att det ökade anslaget måste komma utbildningen och eleverna till del. Detta oavsett om utbildningen sker inom kommunal eller privat regi.

5.3.8 Statsbidraget för lärlingsvux och kombinationsutbildningar differentieras

Utredningens förslag: Statsbidraget för lärlingsutbildning och kombinationsutbildningar differentieras beroende på vilken yrkesutbildning som ersätts.
Ersättningen för yrkesutbildning inom kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning höjs till 110 000 per årsstudieplats.

*Teknikföretagen och IF Metall **tillstyrker** utredningens förslag **med kommentarer** enligt nedan.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall anser att det är bra att ersättningen föreslås differentieras för lärlingsutbildningar och kombinationsutbildningar. Teknikföretagen och IF Metall ställer sig däremot frågande till att huvudmännen föreslås ska ges samma ersättning per utbildningsplats oavsett om det är en lärlingsutbildning eller en skolförlagd utbildning. Enligt oss riskerar ett sådant förslag leda till att det skapas felaktiga incitament för lärlingsutbildning. En lärlingsutbildning ska starta om företagen så vill, inte för att ersättningsmodellen till kommuner är mer fördelaktig. Vi saknar ett resonemang och analys i utredningen kring vår farhåga.

5.4 Förslag om kombinationsutbildningar och förberedande yrkesutbildningar inom yrkesvux

5.4.1 Kombinationsutbildningar ska bedrivas integrerat eller kombinerat och enbart omfatta sfi eller svenska som andraspråk på grundläggande nivå

Utredningens förslag: Ytterligare ersättning ska lämnas för kombinationsutbildningar inom yrkesutbildning inom kommunal vuxen-utbildning. Ersättningen ska enbart lämnas för yrkesutbildning som kombineras med svenska för invandrare eller svenska som andra-språk på grundläggande nivå.

Ersättning för kombinationsutbildningar ska även förutsätta att yrkesutbildning och språkutbildning bedrivs integrerat eller kombinerat. Ersättningen ska dock inte lämnas för kombinationsutbildning som bedrivs i form av lärlingsutbildning.

Teknikföretagen och IF Metall tillstyrker utredningens förslag.

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall är generellt positiva till att det erbjuds flexibla lösningar för att fler ska kunna tillgodogöras yrkesutbildning. I övrigt har Teknikföretagen och IF Metall inga synpunkter gällande möjlighet till kombinationsutbildningar.

5.4.2 Yrkesvux ska kunna innehålla förberedande yrkesutbildning

Utredningens förslag: Statsbidrag ska kunna lämnas för förberedande yrkesutbildning i form av endast orienteringskurser på grundläggande eller gymnasial nivå. Statsbidraget för orienteringskurser som ges som en förberedande yrkesutbildning ska begränsas till högst 200 verksamhetspoäng för en och samma person.

Teknikföretagen och IF Metall tillstyrker utredningens förslag.

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall delar utredningens uppfattning att det kan finnas behov av förberedande yrkesutbildning på grundläggande eller gymnasial nivå och att utbildningssystemet bör vara så flexibelt som möjligt för att fler ska kunna tillgodogöra sig en yrkesutbildning.

5.5 Yrkesråden behöver utvecklas

Utredningens förslag: Statens skolverk ska få i uppdrag att utarbeta stöd om hur yrkesråd inom yrkesinriktad utbildning på gymnasial nivå kan organiseras och i övrigt utvecklas för att fungera bättre. I uppdraget ska det även ingå att kartlägga hur yrkesråd organiseras och fungerar i dag samt om yrkesråd ska regleras i förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning.

Teknikföretagen och IF Metall tillstyrker utredningens förslag.

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall anser att företagen ska ha reellt inflytande över all yrkesutbildning för vuxna på gymnasial nivå. Inflytandet ska avse hela kedjan från planering och dimensionering av utbildningsutbudet till utformning, innehåll och nivå.

Yrkesråden bör i mångt och mycket utformas som de lokala programråden på gymnasiet där företagen bör vara i majoritet. Teknikföretagen och IF Metall förordar ett upplägg liknande det som finns inom en lokal styrgrupp inom Teknikcollege eller motsvarande. Teknikföretagen och IF Metall värnar därmed också om att yrkesråden så långt som möjligt och där det bedöms vara relevant ska utgå från de befintliga strukturer som finns, såsom exempelvis Teknikcollege.

För att effektivisera råden anser vi att samma råd bör användas för både gymnasieskola och yrkesvux.

6 En reformerad lärlingsutbildning för vuxna

Teknikföretagen och IF Metall vill poängtera och betona att vi ser flera grundläggande problem i detta kapitel. Kapitlet tar sin utgångspunkt i utredningsdirektivets ambition om att stärka arbetslivets inflytande över yrkesvux. Vi ställer oss kritiska till att utredningen tolkat detta som att det endast avser utbildningar med en stor andel arbetsplatsförlagt lärande (lärling). Enligt oss kan mycket göras för att stärka arbetslivets inflytande på vuxenutbildningen utan att arbetsplatsförlägga lärandet. Vi hade därför önskat att utredningen föreslagit fler förändringar generellt inom yrkesvux än kopplat till just lärlingsutbildning.

I vårt inledande avsnitt i detta remissvar lämnar vi ett antal övergripande synpunkter, framför allt kopplade till detta kapitel. Nedan lämnar vi ett antal synpunkter kopplade till respektive förslag. Vår uppmaning är att våra synpunkter kring de enskilda förslagen ska läsas i beaktande av våra övergripande synpunkter i detta remissvars inledande del.

6.3 Utredningens utgångspunkter och förslag

6.3.1 Lärlingsutbildning i komvux bör regleras i lag

Utredningens förslag: Det ska införas en bestämmelse i skollagen (2010:800) om att sammanhållen yrkesutbildning inom kommunal vuxenutbildning får ges i form av lärlingsutbildning. Lärlingsutbildning inom kommunal vuxenutbildning ska i huvudsak vara förlagd till en eller flera arbetsplatser. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör få meddela ytterligare föreskrifter om lärlingsutbildning för vuxna.

Teknikföretagen och IF Metall tillstyrker utredningens förslag.

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall ser positivt på att det i skollagen tydligt framgår att lärande kan ske på olika sätt och att det är företrädare för företagen/branschen som bäst bedömer i vilken form som är mest lämplig för olika målgrupper. Enligt oss bör det dock vara upp till respektive bransch att avgöra hur stor del av utbildningen som är lämplig att förlägga på en arbetsplats i förhållande till hos utbildningsanordnare samt vilka förkunskaper som krävs för att komma ut på en arbetsplats. Som grundläggande princip anser Teknikföretagen och IF Metall att yrkesutbildning för vuxna på gymnasial nivå ska planeras och dimensioneras utifrån arbetsmarknadens behov och att denna planering och dimensionering ska omfatta och beakta all relevant utbildning så att det samlade utbudet ska täcka in identifierat behov. Denna princip omfattar således även lärlingsutbildningar för vuxna, det vill säga att omfattningen av lärlingsutbildning respektive omfattningen av skolförlagd utbildning ska styras utifrån arbetslivets och företagens önskemål och behov.

Vi ställer oss därmed kritiska till utredningens resonemang om att svårigheter att hitta APL-platser/lärlingsplatser inte skall utgöra ett hinder för att anordna lärlingsutbildning. Att låta studerande påbörja en lärlingsutbildning utan att vara garanterade en lärlingsplats innebär att studerande riskerar att luras in i en utbildningsform som varken motsvarar individens förväntningar eller arbetsmarknadens behov.

6.3.2 Utbildningskontrakt bör regleras i skollagen

Utredningens förslag: Dagens bestämmelser om utbildningskontrakt i förordningen (2016:937) om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning ska föras över till skollagen (2010:800). Vidare ska utbildningskontraktet utökas så att avtalstiden och grunderna för att avtalet ska kunna upphöra innan avtalstiden löpt ut samt ansvar för kostnader som kan uppstå för skador som eleven kan orsaka under den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen anges. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om utbildningskontrakt.

Utredningens förslag: För lärlingar inom kommunal vuxenutbildning ska det införas en bestämmelse i skollagen där det förtydligas att en elev som utför arbete enligt ett utbildningskontrakt inte är att anse som arbetstagare. Detta gäller dock inte om arbetet omfattas av ett avtal om lärlingsanställning.

*Teknikföretagen och IF Metall **tillstyrker** utredningens förslag att dagens bestämmelser om utbildningskontrakt i förordningen om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning ska föras över till skollagen.*

*Teknikföretagen och IF Metall **avstyrker** utredningens förslag att införa en bestämmelse i skollagen där det förtydligas att en elev som utför arbete enligt ett utbildningskontrakt inte är att anses som arbetstagare.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall välkomnar tydligare regelverk kring ansvaret för utbildningens kvalitet och förutsättningarna för arbetsgivarens åtaganden och tillstyrker därför förslaget att dagens bestämmelser om utbildningskontrakt i förordningen om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning ska föras över till skollagen.

När det gäller villkor som berör enskilda arbetsplatser anser vi emellertid att det är respektive kollektivavtal som ska styra huruvida lärlingen är att anse som arbetstagare samt huruvida lön ska utgå.

Av resonemanget följer att *Teknikföretagen och IF Metall* avstyrker utredningens förslag om att införa en bestämmelse i skollagen där det förtydligas att en elev som utför arbete enligt ett utbildningskontrakt inte är att anses som arbetstagare. Detta då ett sådant förslag skulle strida mot rådande, branschvisa kollektivavtal.

6.3.3 Avtal om lärlingsutbildning

Utredningens förslag: Vid lärlingsutbildning inom kommunal vuxenutbildning ska den kommun som är huvudman för utbildningen se till att genom avtal med berörd arbetsgivare reglera huvudmannens och arbetsgivares åtaganden i samband med utbildningen. Avtalet ska regleras i skollagen (2010:800) och omfatta

- huruvida en arbetsgivare själv ska välja ut elever till utbildningen, och
- hur många elever som högst ska tas emot i utbildningen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om avtal om lärlingsutbildning.

*Teknikföretagen och IF Metall **tillstyrker** utredningens förslag **med reservation** mot att huvudmannen ska kunna erbjuda gymnasial utbildning som lärling utan att ha försäkrat sig om att det finns en kapacitet för mottagande av lärlingar på lämpliga arbetsplatser i regionen.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall är positiva till att avtal tecknas mellan den som är huvudman för utbildningen och berörd arbetsgivare och att huvudmannens och arbetsgivarens åtaganden i samband med utbildningen tydligt regleras. Vi anser att det är rimligt att det är huvudmannen, istället för som tidigare rektor, som ansvarar för att detta avtal upprättas samt att det bör framgå i avtalet hur urval av studerande ska gå till.

När det gäller hur många elever/studerande som högst ska tas emot i utbildningen bör detta avgöras med en tydlig koppling till en regions arbete med planering och dimensionering samt företagets förmåga att tillhandahålla utbildningsplatser. Teknikföretagen och IF Metall avvisar bestämt resonemang om att huvudmannen ska kunna erbjuda gymnasial utbildning som lärling utan att ha försäkrat sig om att det finns en kapacitet för mottagande av lärlingar på lämpliga arbetsplatser i regionen.

Den svenska modellen bygger på att det offentliga systemet ansvarar för gymnasieutbildningen och så bör det vara även i fortsättningen och även för lärlingar enligt oss. När det gäller utbildningsinnehåll och villkor som berör själva arbetsplatsen anser vi att kollektivavtal ska vara utgångspunkten och också det som garanterar branschanpassning. Kollektivavtalen tecknas mellan arbetsgivare och facklig organisation och innehåller överenskommelser som berör själva arbetsplatsen så som arbetstider, skyddsutrustning, vem som är ansvarig handledare, lönevillkor etc. Det bör i detta sammanhang förtydligas att huvudmannen för utbildningen har ansvar för att kontrollera vilket kollektivavtal som gäller för respektive arbetsplats innan en lärling erbjuds plats.

6.3.4 Det bör finnas lärlingsråd för lärlingsutbildningar i komvux

Utredningens förslag: För varje lärlingsutbildning i kommunal vuxenutbildning ska det finnas ett lärlingsråd. Lärlingsrådet ska syfta till samverkan mellan huvudmannen, företrädare för berörda arbetsgivare, fackliga företrädare för arbetstagare, lärare och elever vid planering, genomförande och uppföljning av lärlingsutbildningen. I råden får det även ingå utbildningsanordnare om dessa inte är detsamma som huvudmannen, samverkande kommuner, skolpersonal och andra berörda intressenter från arbetslivet. Ett lärlingsråd ska kunna inrättas gemensamt för flera lärlingsutbildningar. Lärlingsråden ska ersätta yrkesråden när det gäller lärlingsutbildning inom kommunal vuxenutbildning.

*Teknikföretagen och IF Metall **tillstyrker** utredningens förslag **med Kommentar enligt nedan.***

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall anser att företagen ska ha reellt inflytande över all yrkesutbildning för vuxna på gymnasial nivå. Inflytandet ska avse hela kedjan från planering och dimensionering av utbildningsutbudet till utformning, innehåll och nivå.

Enligt Teknikföretagen och IF Metall är det därför betydelsefullt att det skapas konstruktiva arenor för diskussion om kompetensförsörjning mellan arbetslivet och skolan. Enligt oss är det också viktigt att det finns arenor både för de mer långsiktiga frågorna och de mer utbildningsnära.

Strukturen för samverkan måste enligt oss utgå ifrån företagets behov och möjlighet att bidra. Samtidigt anser vi att det är viktigt att hushålla med företagets tid. För att effektivisera råden är vår bedömning att samma råd bör användas för både gymnasieskola och yrkesvux. På motsvarande sätt anser vi inte det bör vara separata lärlingsråd, utan att dessa istället bör ingå i yrkesråd/lokala programråd.

Lärlingsråden/Yrkesråden bör enligt oss vara branschspecifika och anpassas utifrån den enskilda branschens förutsättningar. Yrkesråden bör därför i mångt och mycket utformas som de lokala programråden på gymnasiet där företagen bör vara i majoritet. Teknikföretagen och IF Metall förordar liknande upplägg som finns inom en lokal styrgrupp såsom Teknikcollege eller motsvarande och att råden, så långt som möjligt och där det bedöms vara relevant, ska utgå från de befintliga strukturer som finns, såsom exempelvis Teknikcollege.

6.3.5 Den med förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen ska prioriteras

Utredningens förslag: Lärlingsutbildning inom kommunal vuxenutbildning ska undantas från bestämmelsen i skollagen (2010:800) om att de med störst behov ska prioriteras.

Lärlingsutbildning inom kommunal vuxenutbildning ska inte omfattas av rätten till behörighetsgivande utbildning inom kommunal vuxenutbildning.

*Teknikföretagen och IF Metall **tillstyrker** utredningens förslag avseende att lärlingsutbildning ska undantas från kravet om att de med störst behov ska prioriteras **med tillägg** enligt nedan.*

*Teknikföretagen och IF Metall **avstyrker** förslaget att även fortsättningsvis behålla kravet på att den med störst behov av utbildning ska prioriteras vid skolförlagd utbildning.*

*Teknikföretagen och IF Metall **avstyrker** utredningens förslag att lärlingsutbildning inte ska omfattas av rätten till behörighetsgivande utbildningar inom kommunal vuxenutbildning.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall är generellt positiva till att de som har förutsättningar för att tillgodogöra sig utbildningen också ska ges tillträde till yrkesutbildning. Detta är grunden för att individen därefter ska kunna få en anställning. Målet måste alltid vara att individen ska nå en anställning efter genomförd utbildning.

Under alltför lång tid har Sverige saknat vägar för individer som vid valet till gymnasiet inte visste vad de ville bli och därför valde fel gymnasieutbildning. Det har således saknats en tydlig väg för dem som vill göra en yrkeskarriär. Hittills har det varit nästan omöjligt för yrkesverksamma och yrkesväxlare att få en plats

inom yrkesvux. Teknikföretagen och IF Metall anser att dessa två grupper ska ges samma förutsättningar som andra målgrupper vid prioritering till en yrkesutbildning för vuxna. Så länge dessa principer för urval beaktas, har Industrirådet inga övriga synpunkter hur prioritering sker bland olika målgrupper.

Teknikföretagen och IF Metall är däremot inte enig med utredningen om att ändrade urvalsregler endast behövs för lärlingsvux samt vid stora etableringar, medan man utelämnar förslag om ändrade urvalsregler för befintligt yrkesvux som är skolförlagd. Teknikföretagen och IF Metall anser att dagens urvalsmodell behöver förändras för all yrkesvux för att möjliggöra för fler vuxna att växla yrke, eller utvecklas i sin yrkesroll och för fler unga och vuxna att etablera sig på arbetsmarknaden.

Teknikföretagen och IF Metall är inte heller enig med utredningen att lärlingsutbildning inom kommunal vuxenutbildning inte ska omfattas av rätten till behörighetsgivande utbildning inom kommunal vuxenutbildning. Rätten till behörighetsgivande ämnen för att kunna läsa vidare måste gälla oavsett vilken form en yrkesutbildning bedrivs som inom komvux. De individer som ges möjlighet att läsa ett av Skolverket och branscherna framtagna yrkespaketen måste kunna ges möjlighet att studera vidare utan att behöva börja om med en skolförlagd utbildning. Teknikföretagen och IF Metall värnar det livslånga lärandet och avstyrker således förslaget.

6.3.6 Nya urvalsbestämmelser till lärlingsutbildning

Utredningens förslag: Nya urvalsregler ska införas i förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning när det gäller lärlingsutbildning inom kommunal vuxenutbildning. Vid urvalet ska hänsyn tas till den sökande som har bäst förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Vid urvalet ska företräde ges, i den ordning som anges nedan, till den sökande som har bäst förutsättningar på grund av att den sökande

1. arbetar eller nyligen arbetat inom det yrkesområde den sökta utbildningen avser,
2. arbetar eller nyligen arbetat inom ett annat yrkesområde, eller
3. har en slutförd gymnasial utbildning.

*Teknikföretagen och IF Metall **tillstyrker** utredningens förslag.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall anser att det primära målet för en yrkesutbildning bör vara att eleven efter genomförd utbildning ska kunna arbeta inom det yrkesområde utbildningen är inriktad mot. Detta bör gälla all yrkesutbildning, men i än högre grad yrkesutbildning för vuxna. Detta innebär i sin tur att det inte endast är förutsättningar att kunna tillgodogöra sig utbildningen som är väsentlig vid urval, utan även förutsättningar att kunna arbeta i yrket.

Teknikföretagen och IF Metall vill samtidigt särskilt betona att anställda, inklusive sökande inom ramen för Omställningsstudiestödet, ska ingå i urvalsgruppen.

Teknikföretagen och IF Metall är, som ovan nämnts, kritiska till att utredningen har valt att endast föreslå ändrade urvalsregler för lärlingsvux, medan man utelämnar förslag om ändrade urvalsregler för befintligt yrkesvux som är skolförlagd. Teknikföretagen och IF Metall anser att dagens urvalsmodell behöver förändras för att möjliggöra för fler vuxna att växla yrke, eller utvecklas i sin yrkesroll och för fler unga att etablera sig på arbetsmarknaden. Detta oavsett i vilken form den erbjuds, det vill säga oavsett lärling eller skolförlagd.

6.3.7 Arbetsgivare ska själva kunna välja lärlingar

Utredningens förslag: Det ska i skollagen (2010:800) införas en bestämmelse om att en arbetsgivare efter avtal med en kommun själv kunna välja ut sökande till en lärlingsutbildning inom kommunal vuxenutbildning. En förutsättning ska vara att arbetsgivaren erbjuder sökanden en lärlingsanställning. I de fall en arbetsgivare själv väljer sökande till utbildningen ska inget urval göras.

Utredningens förslag: Om arbetsgivare själv väljer ut lärlingar ska ansökan från en sökande om att delta i utbildning ges in till den huvudman som anordnar utbildningen. Av ansökan ska det framgå att den sökande tillhör den kategori sökande som valts ut av arbetsgivaren. Huvudmannen för utbildningen ska fatta beslut om behörighet, mottagande och antagning. Om huvudmannen inte är den sökandes hemkommun, ska huvudmannen inför beslut om mottagande begära in ett yttrande från den sökandes hem-kommun om den åtar sig att svara för kostnaderna för den sökandes utbildning. Ett yttrande behövs inte om det är onödigt med hänsyn till en tidigare överenskommelse. Begäran om yttrandet ska både skickas och besvaras skyndsamt.

*Teknikföretagen och IF Metall **tillstyrker** utredningens förslag.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall delar utredningens bedömning och förslag att arbetsgivare efter avtal med en kommun själv ska kunna välja ut sökande till en lärlingsutbildning inom kommunal vuxenutbildning.

6.3.8 Gymnasial lärlingsanställning – en ny möjlighet för vuxna till anställning under utbildningen

Utredningens förslag: Det ska vara möjligt att under utbildningen anställa elever som genomgår lärlingsutbildning inom kommunal vuxenutbildning. Det görs möjligt genom att utvidga lagen (2014:421) om gymnasial lärlingsanställning till att omfatta även elever som genomgår en lärlingsutbildning inom kommunal vuxenutbildning.

Utredningens bedömning: Arbetsmarknadens parter bör ingå en principöverenskommelse om villkoren för gymnasiala lärlingsanställningar.

Teknikföretagen och IF Metall tillstyrker utredningens förslag med reservation och kommentarer enligt nedan.

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall stödjer generellt utredningens bedömning och förslag gällande att utvidga lagen om lärlingsanställning till att även omfatta vuxna. Vi gör dock en annan bedömning än utredningen av huruvida de presenterade förslagen är tillräckliga för att nå en spridning. Enligt oss skulle det krävas mer omfattande förändringar för att nå den effekt som utredningen hoppas på.

Samtidigt som vi är positiva till att förslag lämnas som kan ge bättre förutsättningar för lärlingsutbildning för de företag som anser att det är den utbildningsform som bör råda, vänder vi oss samtidigt emot att utredningen skriver fram i sina förslag, att lärlingsutbildningen kan, och bör, växa betydligt i Sverige. Detta som ett självändamål i sig. Vi anser alltså att det är bra att lärlingsutbildningen görs så attraktiv och väl fungerande som möjligt för de företag som anser att lärlingsformen är att föredra framför den skolförlagda, men enligt oss ska detta vara efterfrågestyrt. Vi anser därför inte att det ska vara en strävan att få lärling som utbildningsform att växa om det inte finns en organiskt framväxande efterfrågan från arbetslivet.

Anställda lärlingar är som utredningen visar en vanlig form av yrkesutbildning i en stor del av västvärlden. Ett sådant system har förtjänster, men ställer samtidigt andra krav på de inblandade än vad som är generellt gällande i Sverige.

Det är positivt att utredningen tydligt signalerar att arbetsmarknadens parter ska ha stort inflytande över hur villkoren avseende gymnasiala lärlingsanställningar ska utformas och utvecklas. Förutsättningarna för lärlingsanställning skiljer sig markant åt mellan olika branscher, och för att anställningsformen ska kunna fungera i en svensk kontext krävs stöd i kollektivavtal i den berörda branschen, pedagogiskt stöd anpassat för lärande på arbetsplatser, tillgång till stöd och rådgivning för företag och lärling samt någon form av främjandeinsats. Därtill kommer också att krävas att beslutet om anställning behöver vila på det enskilda företaget.

Jämförelsen med principöverenskommelsen om etableringsjobb är missvisande. Etableringsjobb är en statligt subventionerad anställning. Den principöverenskommelse som träffades avseende etableringsjobb ingicks i avvaktan på besked om huruvida systemet skulle vara konformt med EU:s statsstödsregler, samt att nödvändiga beslut om regleringar avseende subventioner fattats. Beträffande gymnasial lärlingsanställning har överenskommelser träffats mellan arbetsmarknadens parter på normalt vis, på

respektive kollektivavtalsområde, vilket är det sätt som löner och anställningsvillkor regleras på arbetsmarknaden.

Teknikföretagen och IF Metall ställer sig således bakom utredningens ståndpunkt om att en arbetsmarknadens parter behöver komma överens om gymnasial lärlingsanställning, med det tillägget att detta ska ske på respektive kollektivavtalsområde. Det är dessutom nödvändigt för att säkerställa att kollektivavtalens regler efterlevs. Det saknas dock anledning att avvika från gängse ordning för reglering av löner och villkor genom en principöverenskommelse liknande den som föregick etableringsjobbets införande.

6.3.9 Vissa bestämmelser bör föras över från förordningen om regionalt yrkesvux till förordningen om vuxenutbildning

Utredningens förslag: Vissa bestämmelser om lärlingsutbildning i förordningen (2016:937) om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning bör föras över till förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning.

*Teknikföretagen och IF Metall **tillstyrker** utredningens förslag.*

7 Det behövs bättre förutsättningar för att snabbt möta nya stora utbildningsbehov

7.2 Det behövs bestämmelser inom komvux för att kunna möta särskilt stora utbildningsbehov

Utredningens förslag: Det ska införas en bestämmelse i skollagen (2010:800) som möjliggör för regeringen att i förordning meddela föreskrifter om kommunal vuxenutbildning vid särskilt stora och tillfälliga utbildningsbehov som avviker från bestämmelserna i skollagen gällande prioritering, rätt till utbildning, ansökan och mottagande.

Ansökningar från vuxna om att delta i kommunal vuxenutbildning vid särskilt stora och tillfälliga utbildningsbehov ska gå direkt till den huvudman som anordnar utbildningen, även om den sökande har en annan hemkommun. Om en sökande är behörig, ska beslut om mottagande fattas. Kommunal vuxenutbildning vid särskilt stora och tillfälliga utbildningsbehov ska vara en statligt finansierad utbildning och någon interkommunal ersättning ska därför inte lämnas.

Vid urval till kommunal vuxenutbildning vid särskilt stora och tillfälliga utbildningsbehov som uppkommit på grund av stora företagsetableringar och företagsexpansioner får hänsyn tas till den sökandes förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Vid urvalet ska hänsyn tas, i den ordning som anges nedan, till vilken sökande som har bäst förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen på grund av att den sökande

Utredningen delar

1. arbetar eller nyligen arbetat inom det yrkesområde den sökta utbildningen avser,
2. arbetar eller nyligen arbetat inom ett annat yrkesområde, eller
3. har en slutförd gymnasial utbildning.

Teknikföretagen och IF Metall tillstyrker utredningens förslag.

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall delar utredningens bedömning om att det kan finnas behov av riktade statliga satsningar för att möta särskilda utbildningsbehov och att det därför bör införas en bestämmelse i skollagen som möjliggör detta i enlighet med utredningens förslag. Teknikföretagen och IF Metall stödjer också utredningens förslag om att tillåta en relativt flexibel bestämmelse för vad särskilda omständigheter kan innebära. Vidare stödjer Teknikföretagen och IF Metall utredningens förslag om att ansökan från vuxna om att delta i de utbildningar som förslaget avser, ska gå direkt till den huvudman som anordnar utbildningen. Detta i syfte att förenkla ansökningsprocessen.

Teknikföretagen och IF Metall vill särskilt betona vikten av utredningens förslag avseende urvalsregler för de utbildningar som förslaget avser, det vill säga att hänsyn ska tas till den sökandes möjlighet att tillgodogöra sig utbildningen vid urval. Teknikföretagen och IF Metall anser dock att utredningen även borde ha lämnat förslag om ändrade urvalsregler för befintligt yrkesvux generellt, se vidare under 6.3.5.

Slutligen vill Teknikföretagen och IF Metall betona vikten av att bestämmelserna för gällande förslag även bör kunna omfatta utbildningar inom närliggande områden till den företagsetablering som sker, detta för att minimera risken att företagsetableringar ska leda till kompetensbrist inom befintligt näringsliv.

7.2.1 Kommuner med särskilt stora behov av utbildning bör kunna få extra tilldelning av statsbidrag

Utredningens förslag: Det ska införas en möjlighet till extra tilldelning av statsbidrag för yrkesutbildning inom kommunal vuxenutbildning till kommuner med särskilt stora behov av utbildning. Sådana satsningar bör kunna ske vid stora företagsetableringar och företagsexpansioner, nedläggningar av stora arbetsplatser, och andra särskilda omständigheter som innebär att det uppstår ett stort tillfälligt utbildningsbehov. Statsbidraget ska betalas till huvudmannen för utbildningen. Extra tilldelning av statsbidrag för yrkesutbildning inom kommunal vuxenutbildning ska fördelas av Statens skolverk efter beslut av regeringen. Utbildningarna ska inte omfattas av krav på kommunal medfinansiering. Statsbidraget för en årsstudieplats ska fastställas av Skolverket.

Bestämmelserna om extra tilldelningen av statsbidrag ska finnas i den nya förordning som föreslås ersätta förordningen (2016:937) om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning.
Bestämmelserna i statsbidragsförordningen ska ersätta förordningen (2023:603) om statsbidrag för yrkesinriktad vuxenutbildning vid företagsetableringar och företagsexpansioner.

*Teknikföretagen och IF Metall **tillstyrker** utredningens förslag.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretaget stödjer utredningens bedömning att det ska kunna ges extra tilldelning av statsbidrag för yrkesutbildning inom kommunal vuxenutbildning till kommuner med särskilt stora behov av utbildning. Teknikföretagen och IF Metall anser att det är viktigt med statliga medel som möjliggör och säkerställer likvärdig utbildningskvalitet oavsett utbildningsområde, bransch eller geografi.

10 Övergång till arbetsmarknaden för elever inom anpassad utbildning

10.6.2 Skolverket ska analysera möjligheterna att ta fram yrkespaket för anpassad utbildning som motsvarar SeQF-nivå 3

Utredningens förslag: Statens skolverk ska ges i uppdrag att i samråd med Myndigheten för yrkeshögskolan analysera möjligheterna att och om lämpligt, ta fram yrkespaket för kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning vilka motsvarar en kvalifikation på SeQF-nivå 3 enligt förordningen (2015:545) om referens-ram för kvalifikationer för livslångt lärande.

Utredningens bedömning: Huvudmän behöver arbeta mer aktivt med att tillhandahålla yrkespaket inom kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning. De behöver även utöka det begränsade utbudet av yrkespaket som i dagsläget finns inom kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning för att paketen ska få genomslag på elevers övergångar till arbetsmarknaden.

*Teknikföretagen och IF Metall **avstyrker** utredningens förslag.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall värnar om lösningar för att målgruppen inom anpassad utbildning ska ges ökade möjlighet att etablera sig på

arbetsmarknaden. Vi anser dock att anpassad utbildning ska vara just individuellt anpassad. Samtidigt menar vi att nationella yrkespaket bygger på idén om nationellt likvärdigt innehåll. Därmed anser vi, till skillnad från utredningen, att det uppstår en motsägelse mellan idén om individuell anpassning och idén om att detta skulle kunna ske med hjälp av yrkespaket.

Teknikföretagen och IF Metall anser därmed, baserat på ovanstående resonemang, inte att nationella yrkespaket på SeQF-nivå 3 vare sig gynnar målgruppen eller arbetslivet. Dessutom, med den utveckling i digitalisering och automatisering tillsammans med ett ökat fokus på ett helhetsperspektiv för alla anställda inom industrin, ser vi tydligt att yrkesroller på SeQF-nivå 3 längre inte finns. Slutligen vill vi påpeka att tidigare liknande försök som detta förslag bygger på, har gjorts och misslyckats.

Sammanfattningsvis anser Teknikföretagen och IF Metall att det är bra att initiativ tas för att underlätta övergångarna till arbetslivet för elever inom anpassad utbildning. Vår bedömning är dock att detta inte sker genom framtagandet av nationella yrkespaket på SeQF-nivå 3. Därmed anser vi att det vore olyckligt att än en gång utreda möjliga yrkesroller på denna nivå, i alla fall inom industrin, då det enligt oss vare sig gynnar målgruppen eller arbetslivet.

10.6.3 Förbättrade förutsättningar att anordna yrkes- och lärlingsutbildningar samt apl inom anpassad utbildning

<p>Utredningens bedömning: Utredningens förslag om höjt statsbidrag för yrkesutbildning inom kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning kommer förbättra kommunernas förutsättningar att anordna yrkes- och lärlingsutbildning inklusive platser för arbetsförlagt lärande (apl-platser) med tillhörande handledning.</p>
--

*Teknikföretagen och IF Metall **tillstyrker** utredningens förslag.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall anser att anpassad utbildning ska vara individuellt anpassad. Teknikföretagen och IF Metall har i övrigt inga synpunkter på förslaget.

12 Uppföljning och utvärdering

12.1 En delegation för uppföljning av nya reformer ska inrättas

Utredningens förslag: En kommitté i form av en delegation inrättas med uppdrag att implementera, följa upp och utvärdera nya reformer inom gymnasial yrkesutbildning för vuxna. Delegationen ska följa upp och utvärdera den beslutade pilotverksamheten med en ny form av yrkesutbildning på gymnasial nivå. Delegationen ska även verka för att kommande och planerade reformer när det gäller gymnasial yrkesutbildning för vuxna bidrar till en förbättrad kompetensförsörjning och att utbildningen håller en hög kvalitet. Delegationen ska vara ett rådgivande organ till regeringen i frågor om yrkesutbildning på gymnasial nivå för vuxna. Delegationen ska bestå av företrädare för berörda aktörer, till exempel huvudmän, myndigheter, organisationer som verkar inom vuxenutbildningen och arbetsmarknadens parter. Delegationen ska ha ett sekretariat. Delegationen ska verka under åren 2025–2028.

*Teknikföretagen och IF Metall **tillstyrker** utredningens förslag **med tillägg** om att delegationens arbete även ska omfatta reformer inom yrkesutbildningen i gymnasieskolan.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall delar utredningens bedömning om vikten av att de olika reformer och försöksverksamheter som genomförs inom den gymnasiala vuxenutbildningen behöver följas upp och utvärderas. Teknikföretagen och IF Metall anser i likhet med utredningen att det mest ändamålsenliga är att uppföljning och utvärdering sker samlat för alla reformer.

Teknikföretagen och IF Metall stödjer utredningens förslag att det inrättas en kommitté i form av en delegation med uppdrag att följa upp och utvärdera nya reformer inom gymnasial yrkesutbildning för vuxna och att delegationen tillsammans med berörda myndigheter även bör verka för implementering av reformerna.

Teknikföretagen och IF Metall vill gå längre än vad utredningen föreslår då vi anser att delegationens arbete även ska omfatta reformer inom yrkesutbildningen i gymnasieskolan, bland annat därför att flera reformer såsom planerings- och dimensioneringsreformen förutsätter ett sådant helhetstänk.

Teknikföretagen och IF Metall vill särskilt betona vikten av att arbetsmarknadens parter ska ingå i delegationens sammansättning och att dessa ska ges ett reellt inflytande.

Teknikföretagen och IF Metall vill slutligen betona att införandet av en delegation inte kan ersätta myndigheters ansvar för att reformerna implementeras och följs upp. Vi vill särskilt trycka på Skolverkets och Skolinspektionens ansvar för att planerings- och dimensioneringsreformen implementeras och efterlevs då detta inte kan ersättas av en delegation. Delegationen kan i detta fall verka stödjande, men ej myndighetsutövande.

13 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

13.1 Ikraftträdande av förslagen om yrkesskola

Utredningens förslag: Den föreslagna lagen och förordningen om yrkesskolan ska träda i kraft den 1 januari 2026 och tillämpas för första gången på utbildningar som påbörjas efter den 30 juni 2026.

Den föreslagna förordningen om utbildning inom yrkesskolan som uppdragsutbildning ska träda i kraft den 1 januari 2026 och tillämpas för första gången på utbildningar som påbörjas efter den 30 juni 2026.

Utredningen föreslår även följdändringar i ett antal förordningar. De föreslagna ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2026 och ska tillämpas från samma datum. Detta gäller ändringarna som föreslås i förordningen (2007:990) med instruktion för Högskolans överklagandenämnd, förordningen (2000:634) om arbets-marknadspolitiska program, studiestödsförordningen (2000:655), förordningen (2007:991) med instruktion för Överklagandenämnden för högskolan, förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan, förordningen (2011:1162) med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan, förordningen (2015:545) om referensram för kvalifikationer för livslångt lärande och högskoleförordningen (1993:100).

*Teknikföretagen och IF Metall **avstyrker** utredningens förslag att den föreslagna lagen och förordningen om yrkesskolan ska träda i kraft redan den 1 januari 2026 och tillämpas för första gången på utbildningar som påbörjas efter den 30 juni 2026. Detta mot bakgrund av vad som anges i vårt inledande avsnitt om att i dagsläget ej ta ställning till införandet av en ny yrkesskola.*

*Teknikföretagen och IF Metall **föreslår** att den del av utredningen som är kopplad till införandet av yrkesskola som en ny utbildningsform bordläggs och återremitteras.*

*Teknikföretagen och IF Metall **förordar** att Myndigheten för yrkeshögskolans pilotverksamhet för SeQF 4-utbildningar fortsatt genomförs som en försöksverksamhet i begränsad omfattning, med möjlighet att låta denna utökas och växa organiskt.*

*Teknikföretagen och IF Metall **föreslår** att pilotverksamheten bör utgå från det förordningsförslag som utredningen presenterar istället för den förordning som idag är framtagen för pilotverksamheten.*

Teknikföretagens och IF Metalls kommentar/-er:

Teknikföretagen och IF Metall delar inte utredningens bedömning att den föreslagna lagen och förordningen om yrkesskolan ska träda i kraft redan den 1 januari 2026 och tillämpas för första gången på utbildningar som påbörjas efter den 30 juni 2026.

Innan en helt ny utbildningsform införs anser Teknikföretagen och IF Metall att beaktande måste göras gällande vilka av utredningens identifierade problem som kan och bör kunna åtgärdas inom befintligt yrkesvux (vilka effekterna blir av utredningens förslag gällande kapitel 4-13), att konsekvenserna gällande yrkeshögskolans särart måste analyseras och beaktas om ett eventuellt

införande av utbildningar på gymnasial nivå införs inom ramen för yrkeshögskolan samt att konsekvenserna gällande planerings- och dimensioneringsreformen måste analyseras och beaktas om det införs kompletterande utbildningsformer. Inom alla dessa delar anser vi att utredningen brister i dess konsekvensanalys. Att föreslå en helt ny utbildningsform utan att det görs en konsekvensanalys av vad det innebär i relation till andra utbildningsformer är enligt oss en stor brist.

Vidare anser vi att utredningen även saknar konsekvensanalys baserad på olika scenarier och omfattning, det vill säga den förväntade omfattningen på yrkesskolan i relation till andra utbildningsformer såsom exempelvis yrkesvux och arbetsmarknadsutbildningar.

Vi anser inte heller att utredningen tydliggjort vad de menar med att den nya utbildningsformen ska vara kompletterande, vilket bör klargöras innan beslut om ett eventuellt permanentande av en helt ny utbildningsform likt förslaget om en yrkesskola kan fattas. Enligt oss får det avgörande betydelse om den nya utbildningsformen exempelvis enbart är tänkt att komplettera för några få utbildningsområden där utbildning inom yrkesvux saknas eller om den är tänkt för att i framtiden täcka upp för i stort sett samtliga nationella yrkespaket som idag inte erbjuds inom befintligt yrkesvux.

- a. Teknikföretagen och IF Metall efterfrågar bättre beslutsunderlag, bland annat innehållande en konsekvensanalys.
- b. Teknikföretagen och IF Metall efterfrågar ett tydliggörande av vad som avses med att den nya utbildningsformen ska vara kompletterande.
- c. Teknikföretagen och IF Metall anser att beslut ska fattas i en annan ordningsföljd, där vi åtminstone vill avvakta ställningstagande till dess att Myndigheten för yrkeshögskolans pilotverksamhet är avslutad och utvärderad.

13.2 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser till skollagen

Utredningens förslag: Förslaget om ändringar i skollagen (2010:800) gällande bestämmelser avseende specialpedagogisk kompetens inom kommunal vuxenutbildning ska träda i kraft den 1 januari 2026 och tillämpas från samma datum.

Förslagen om införandet av bestämmelser om lärlingsutbildning i skollagen ska träda i kraft den 1 januari 2026 och tillämpas från samma datum.

Förslagen om ändringar i skollagen vid mottagande och antagning av sökande samt rätt till fullföljande av utbildning till samman-hållna yrkesutbildningar ska träda i kraft den 1 januari 2026 och tillämpas från samma datum.

Förslaget om ny bestämmelse i skollagen för utbildning vid särskilt stora och tillfälliga utbildningsbehov ska träda i kraft den 1 januari 2026 och tillämpas från samma datum.

Detsamma gäller förslaget om ändringar i bestämmelserna om prövning samt de nya bestämmelserna om möjlighet för rektor att besluta om betyget E efter validering i skollagen.

Förslaget om ändring i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2022:147) om ändring i skollagen (2010:800) ska träda i kraft den 1 januari 2026 och tillämpas från samma datum.
De ändringar i skollagen som i övrigt föranleds av utredningens förslag ska också träda i kraft den 1 januari 2026 och tillämpas från samma datum.

Teknikföretagen och IF Metall tillstyrker utredningens förslag.

13.3 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser av förslag till ny statsbidragsförordning

Utredningens förslag: Den föreslagna förordningen om stats-bidrag för yrkesutbildning inom kommunal vuxenutbildning ska träda i kraft den 1 juli 2025 och tillämpas för första gången i fråga om statsbidragsåret 2026.
Genom förordningen upphävs förordningen (2016:937) om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning. Det ska införas en övergångsbestämmelse som innebär att den upphävda förordningen fortfarande ska tillämpas för statsbidrag som har beviljats före ikraftträdandet.
Det ska även införas en övergångsbestämmelse som innebär att statsbidrag även får lämnas för yrkesutbildning inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå eller kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på gymnasial nivå som bedrivs enligt äldre bestämmelser om kurser, om en elev har påbörjat en kurs eller en sammanhållen yrkesutbildning före den 1 juli 2025 och äldre bestämmelser gäller för utbildningen. I sådant fall ska det som anges i förordningen om ämnen och nivåer i ämnen även gälla för sådana kurser.
Enligt övergångsbestämmelserna ska statsbidrag för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025 dock efter den 30 juni 2030 endast lämnas enligt bestämmelserna i förordningen.
Genom förordningen upphävs förordningen (2023:603) om statsbidrag för yrkesinriktad vuxenutbildning vid företagsetableringar och företagsexpansioner. Den upphävda förordningen ska enligt övergångsbestämmelser fortfarande gälla för statsbidrag som har beviljats före ikraftträdandet.

Teknikföretagen och IF Metall tillstyrker utredningens förslag.

13.4 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser av förslag till ändringar i övriga lagar och förordningar

Utredningens förslag: Övriga lagförslag ska träda i kraft den 1 januari 2026 och tillämpas från samma datum. Detta gäller föreslagna ändringar i lagen (2014:421) om gymnasial lärlingsanställning och lagen (1982:80) om anställningsskydd.
Utredningen föreslår även ändringar i förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning. Ändringarna rör i huvudsak urval till lärlingsutbildning, lärlingsråd, innehåll i utdraget ur betygskatalogen, examensbevis, komvuxbevis och om intyg om en elev avbryter den arbetsplatsförlagda delen av lärlingsutbildningen. Ändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2026 och tillämpas från datum.

Utredningen föreslår att det även ska införas bestämmelser om en allmän examen i förordningen om vuxenutbildning. Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2026. I övergångsbestämmelserna ska anges att en sådan allmän examen får, utöver betyg i ämnen, innehålla betyg som satts på kurser enligt de ämnesplaner som gäller utbildning som påbörjats före utgången av juni 2025. På samma sätt som för en yrkesexamen eller en högskoleförberedande examen får inte en sådan examen innehålla nivåer och kurser som motsvarar varandra. Statens skolverk bör, enligt övergångsbestämmelser, få meddela ytterligare föreskrifter om innehållet i en sådan examen.

Förslaget om ändring i gymnasieförordningen (2010:2039) och ändring i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till förordningen (2023:654) om ändring i gymnasieförordningen ska träda i kraft den 1 januari 2026 och tillämpas från samma datum.

Förslaget om ändringar i förordningen (1991:1124) om avgifter för provning inom skolväsendet ska träda i kraft den 1 januari 2026. Det ska införas en övergångsbestämmelse som innebär att 1 § i den äldre lydelsen får tillämpas till senast den 30 juni 2030. Vid provning inom kommunal vuxenutbildning är det då den prövandes hemkommun som får ta ut avgiften av den prövande.

Teknikföretagen och IF Metall tillstyrker utredningens förslag.

Teknikföretagen och IF Metall

Maria Rosendahl
Näringspolitisk chef
Teknikföretagen

Mats Andersson
Expert kompetensförsörjning,
Teknikföretagen

Stefan Sjöquist
Utredningschef
IF Metall

Josefine Larsson
Utredare
IF Metall